

ZBORNİK

-- SVEČENIKOV SV. PAVLA --
IN ZAJEDNIC S. J.

Letnik V.

Št. 10. - 12.

Izhaja

1. dne vsakega meseca

V GORICI, dne 17. novembra 1925.

Ali si storil vse, da nabereš čim več
udov za **GORIŠKO MOHORJEVO
DRUŽBO?**

Kako boš v prihodnje več storil?

RESTAVRACIJA
PRI TREH KRONAH

v Gorici, Gosposka ulica.

Točna postrežba.

LUDVIK ZOTTER

Brivski in damski salon

TRAVNIK 17

Dr. L. MERMOLJA

zobozdravnik-specijalist
za ustne in zobne bolezni

Gorica, Travnik 5-II — Od 9-12 in 3-5

Anton Breščak

Gorica — Gosposka ulica števil. 14

Največja zaloga pohištva v deželi.

Lastna delavnica. Točna potrežba.

Andrej Fiegel

Restavracija in gostilna
s prenočiščem.

TRAVNIK

TRAVNIK

Anton Koren nasl. - Gorica

najstarejša goriška tvrdka specializirana s
češkim porcelanom - šipami - emajlom in
steklano posodo.

JOSIPINA PODGORNİK

RESTAVRACIJA (CENTRAL)

v GORICI, CORSO VERDI 32

Se priporoča p. t. rojakom. — — —

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

Podružnica v Gorici, Corso Verdi - Trgovski dom

Brzojavni naslov: Ljubljanska banka.

Uradne ure od 8.15 do 12 in od 3 do 5.

Vrši vse bančne posle najkulantneje in najbolj točno!

Delniška glavica
25 milijonov din.

Reserva 15 milijonov
novinarjev.

JOSIP CULOT

Gorica - Raštelj 2

Velika zaloga igrač, cerkvenih predmetov,
galanterije ter športnih predmetov.

Andrej Golja, Gorica

Travnik 22

trgovina hišnih kuhinjskih
potrebščin.

Naš Zbornik.

Ko smo na zadnjem občnem zboru našega Zbora jeli pretresati tudi vprašanje našega glasila, so se dvignili nekateri soobrati in izrazili mnenje, da bi bilo najboljše, ko bi Zbornik kratkoma ukinili, ker ne kaže nobene volje do življenja in nam po obliki in vsebini dela le nečast.

Koj nato so se oglasili drugi, ki so trdili, da je zadnja gorenja trditev pretirana, čeprav Zbornik v resnici ni več to, kar bi nam moral biti, in sicer zato ne, ker ima premalo in le nestalne sotrudnike, dočim je g. urednik sobr. Stanič sam v dušnem pastirstvu preveč zaposlen, da bi mogel sam nositi vse breme našega glasila. Toda na vsak način moramo skrbeti, da naš list ohranimo, ga temeljito reformiramo in toliko dvignemo, da bo odgovarjal svojim vzvišenim nalogam.

Nastalo je vprašanje, komu naj se poveri uredništvo, da list dvigne in zanaš prej pravilno vodi. Sobr. St. Stanič je bil že prej izjavil in je pri tej priliki ponovil pred Zborom svojo izjavo, da ne more več urejevati »Zbornika«, ker mu tega čas ne dopušča. Po njegovem mnenju bo moralo naše glasilo v bodočnosti prav tako hirati kot doslej, ako ne sprejme urejevanja kak tak sobrat, ki bo imel kaj več časa na razpolago in bo po možnosti bival v mestu.

Nekateri najuglednejši pričujoči soobrati se predlagali za urednika podpisano malenkost. Čeprav težko in z resničnim nezaupanjem v svojo dospelost za prevažno nalogo, ki se mi je imela poveriti, sem v splošni zadregi — saj nisimo vedeli, koga bi predlagali! — uredništvo vendar sprejel, a sem stavil nekatere pogoje glede vsebine našega lista. Vsled teh pogojev se je vnela debata o tem, kakšen bodi Zbornik zanaprej. Iz te debate povzamem glavne misli, ki jih smatram za program svojega uredniškega delovanja.

Zakaj pa je potrebno, da si mi vsi, čč. sobratje, zlasti pa jaz kot urednik, vsak po svojih močeh čimbolj prizadevamo, da se naš Zbornik ohrani, okrepi in našemu stanu primerno dvigne? Zato je to nujno potrebno, ker ima Zbornik sledeče, za nas prevažne naloge:

1. Zbornik je še edina živa vez, ki more trajno in uspešno družiti vse slovenske in hrvatske duhovnike v Italiji. Ali nam v teh dneh ni treba prijateljskih in zares živih vezi ter tople vzajemnosti?

2. Zbornik nam mora nuditi veliko duhovne pobude, nas mora poglobljati in dvigati, tolažiti in osrčevati. Ali nam tega ni treba? Vprav mi, ki moramo vedno le dajati, smo najbolj potrebni, da čimveč stalno in redno prejemamo. Ali nimamo zadosti drugih listov? Gmotne razmere mnogih sobratov so take, da morajo gledati na vsako stotinko. Naj jim torej Zbornik nudi tudi tečno ascetično zrno. In konečno, ali nismo tudi mi potrebni besede božje, ki bi bila vprav nam in našim razmeram skrbno prilagojena?

3. Duhovniki moramo vneto gojiti naše Zajednice, ako nečemo, da nam zastane vsa dušnopastirska gorečnost in da ne zapademo splošni mlačnosti in brezbriznosti. Zbornik je poklican, da nas vedno znova opozarja na sodobno nujnost prav živahno delujočih duhovskih konferenc.

4. Vsi dušni pastirji moramo v naših župnijah skrbno nečovati misijonsko gibanje, pospeševati idejo Marijinih družb, podpirati prosvetno mladinsko gibanje itd. V vseh teh zadevah je treba stalnih opominov, nasvetov in tu in tam bodrilne besede. Treba je pa tudi, da postane vse to naše delo smotreno urejeno, torej resnično sistematično. Naše zadeve niso zadeve vsakega posameznega izmed nas, ampak so splošne verske in cerkvene zadeve, ki jih je treba enotno zamisliti in voditi. In spet je jasno, da moramo imeti glasilo, ki naj o vseh teh vprašanjih resno razpravlja.

5. Vsak dušni pastir ima iz svojega delovanja razne izkušnje, ki bi marsikateremu sobratu zelo prav prišle. Koliko truda in razočarani bi si prihranili zlasti mlajši sobratje, ako bi jim starejši gg. pomagali, da se okoristijo z njihovimi izkušnjami! Kako važno polje se odpira tu našemu »Zborniku«.

6. V naših vrstah se tu pa tam pojavljajo nesporazumljenja na tem ali onem polju našega javnega delovanja. Včasih se razni sobratje kar nič ne ujemajo z delovanjem katere naših organizacij, in vendar morajo nositi sami dober kos odgovornosti in dela pri vsem, kar se med našim ljudstvom kakorkoli vrši. Potrebno je torej glasilo z »Debatnim koticom«, kjer naj vsak sobrat svobodno, a stvarno izrazi svoje misli in nasvete, da se pojmi čimbolj zbistrijo in tako vsa nesporazumljenja odpravijo.

7. Nujno je tudi, da imamo list, ki naj nas točno informira o vseh nujnih cerkveno-upravnih zadevah: o vojni odškodnini, o nabavi bogoslužnih predmetov itd. Obenem pa mora Zbornik v nas buditi zavest, da smo dolžni skrbeti tudi za svoje lastne časne zadeve: za samozobrambo, za katehetske in druge nagrade, za pomoč v bolezni in starosti itd.

8. Potreben nam je tudi kratek razgled po svetu, vpogled v najvažnejše tuje revije in knjige, da se od drugih marsičesa naučimo, ne da bi nam bilo treba potrositi veliko denarja za razne liste.

Iz vsega tega bi po priliki sledilo, da mora imeti naše glasilo sledeče oddelke:

1. Asce tično zrno — 2. Pastoralni pomenki — 3. Katehetski vestnik — 4. Homiletične iskre — 5. Iz Zbora — 6. Naše Zajednice — 7. Misijonska misel — 8. Voditelj Marijinih družb — 9. Bratovščine — 10. Prosvetno delo — 11. Cerkevno-upravne zadeve — 12. Temporalia nostra — 13. Osebne vesti — 14. Razgled po svetu — 15. Važno z drugih vrstov — 16. Observator politicus — 17. Nove knjige — 18. Debatni kotic — 19. Páberki iz nasprotnih listov — 20. Razno.

S tem ni rečeno in podpisani se tudi ne morem obvezati, da bom v vsaki številki izpolnil vse te oddelke. S tem načrtom

sem hotel čč. sobratom le pojasniti, s kakimi vprašanji se bo moral Zbornik pečati in tudi v kakem poudarnem redu.

Naloge našega Zbornika so važne in neštnevilne. Zato bo kai lahko vsak sobrat uvidel, da tudi sedanji urednik, ki nikakor ne spada v število brezposelnih, ne bo kos tem nalogam, ako ne bodo pri Zborniku sodelovali vsi čč. sobratje.

Moje želje glede sodelovanja so sledeče:

1. Vsak sobrat, ki doslej ni prejemal lista, naj si ga nemudoma naroči in ga tudi točno plačuje. Brez denarja mora zamreti vsako podjetje.

2. Vsi čč. sobratje naj Zbornik vestno prebirajo od prve do zadnje vrste, kajti le zato bo pisan in le tako nam bo mogel resnično koristiti.

3. Za vsako dekanijo naj se na prvi prihodnji konferenci nemudoma določi stalen dovisnik, ki bo točno poročal o vseh važnih stvareh, ki se dogodijo v dekanatu: napoved konferenc za prih. mesec in poročilo o poteku in najvažnejših sklepkih konferenc, ki so se vršile; poročila o važnih verskih prireditvah; vse osebne vesti, ki vendar toliko pomorejo, da pridemo sobratje v tesnejše medsebojne stike.

4. Vsi čč. sobratje, ki ljubijo študij in pero, naj se odločijo, da bodo stalno skrbeli za ta ali oni Zbornikov oddelek. Kako koristno bi bilo, ako bi nas kdo na kraško in zares jedrnato seznanjal z važnimi razpravami iz tega ali onega lista.

5. Ker je prostor v našem listu vsled gmočnih razmer skromno odmerjen, naj bodo vsi članki in poročila prav kratki in tembolj jedrnati.

6. Jezik bodi vsaj toliko opiljen, da ne bo treba uredniku celih sestavkov znova pisati.

7. Vse želje in pritožbe glede vsebine, oblike in jezika novega Zbornika, sporočite sine ira et studio et respectu uredniku, ki bo za vsako stvarno in dostojno opozorilo, nasvet, in grajo le hvaležen.

Čč. in predragi sobratje! Podpisani urednik bom na vsak način skušal v polni meri vršiti svojo uredniško dolžnost. Toda če sem si že jaz pod pritiskom Zbora nadel to breme, smem pač tudi od

Vas pričakovati, da ne bo šel nihče brez
brizno mimo našega »Zbornika«, češ:
»Num custos fratris mei sum ego?«
Zbornik ni kos papirja, ampak kos srca
Tvojih sobratov.

Še enkrat poudarjam, da bom hvaležen
za vsak bratovski nasvet in opomin in
da bom vse želje čimbolj upošteval,
strog odgovor želim pa dajati le Bogu,
našim prevzvišenim nadpastirjem in
Zboru, ki mi je soglasno poveril nalogo
urejevanja — ne mojega in tvojega, am-
pak našega »Zbornika«.

V Gorici, dne 10. novembra 1925.

Dr. M. Brumat,
urednik.

Pastoralni pomenki.

Msgr. dr. Josip Ličan:

O novem obrazcu kesanja.

V molitvenkih, ki jih je letos izdalo Kat. tisk.
društvo v Gorici beremo med spovednimi mo-
litvami obrazec kesanja, ki se nekoliko razlikuje
od onega, ki ga je celotni avstrijski episkopat
odobrnil v katekizmu z dne 9. aprila 1894. Glasi
se tako: »Moj Bog, žal mi je, da sem grešil. Žal
mi je zato, ker sem z grehi zaslužil tvojo kazen,
posebno pa mi je žal, ker sem razžalil tebe, ki si
moj najboljši Oče in vse ljubezni vreden. Trdno
sklenim, da te ne bom več žalil. Pomagaj mi po
G. n. J. K. Amen.«

Nastane vprašanje, kateri obrazec je boljši.

Ogledimo si zadevo najprej v stvarnem A), po-
tem v formalnem oziru. (B).

A.

I. Menimo, da pri določitvi obrazca kesanje, ki
ima splošno služiti vsem vernikom, morajo biti
merodajni sledeči vidiki:

1. Obrazec kesanja, ki se ima splošno uvesti,
mora biti v vsakem oziru zanesljiv in v vsakem
oziru uporaben. Ker pa verniki potrebujejo za
praktično življenje kesanje, po katerem lahko za-
dobe odpuščanje grehov tudi brez spovedi in pa
kesanje, ki ga rabijo pri prejetanju zakramenta
sv. pokore, se mora obrazec na oboje ozirati.
Po določitvi tridentinskega zbora (Sessio 14 c. 4.)
je v prvem slučaju potrebna »contritio perfecta«,
v drugem slučaju zadošča »attritio«. Radi tega
mora besedilo kesanja vsebovati oboje.

2. Isti tridentinski zbor imenuje actus poenit-
tentis *partes sacramenti*. Za uporabo zakra-
mentov pa je zaukazal »tutorizem«. (Gl. Den-
zinger, Enchiridion Symbolorum pag. 480).

Vs'ed tega smemo priporočati vernikom le one
obrazce kesanja, ki jim pomagajo v vsakem slu-
čaju veljavno sprejemati zakrament sv. pokore.

II. V omenjenem obrazcu kesanja je izraženo
nepopolno kesanje z besedami: »Ker sem zaslu-
žil tvoje kazni«. Vpraša se, je-li tukaj zanesljivo
(tuto) izražena ona atricija, ki je po cerkveni do-
določbi potrebna v dosego odpuščanja grehov pri
spovedi. Ugotavljamo, da manjka v nji nagib
»ex gehennae metu«, ki je po vseh avtorjih in
po določbi tridentinskega zbora gotovo zanesljiv
nagib.

»Si quis dixerit — določa Tridentinum — Sess
XIV. can. 5 — eam contritionem, quae paratur
per discussionem, collectionem et detestationem
peccatorum, quae quis recogitat annos suos in
amaritudine animae suae, ponderando peccato-
rum suorum gravitatem, multitudinem, foeditatem,
amissionem aeternae beatitudinis et aeternae
damnationis incursum, cum proposito melioris
vitae, non esse verum et utilem dolorem, nec
praeparare ad gratiam, sed facere hominem hy-
pocritam et magis peccatorem... A. S.«

III. Ni dvoma radi kazni v vicah. De Lugo
pravi: »Poenarum nomine comprehenditur im-
primis poena purgatorii, cuius terrore potest non
solum de venialibus dolere homo, sed etiam de
mortalibus, quae post iustificationem purgatorii
poena puniuntur.« (Prim. L. Billot, de Eccl. Sacr.
str. 150).

IV. Dvom nastane pri kaznih *sedanjega živ-
ljenja*. To pa zato, ker mora biti nagib kazni
nadaraven, kakor pravi Hurter: »Toties habetur
attritio, quoties de peccatis dolemus ex motivo
supernaturali, sed distincto a perfecta caritate.«
(Theol. dogm. III. pag. 429). Tudi katekizem
(vprašanje 659.) izključuje vsak naravni nagib.
Genicot, Instit. Theol. Mor. II. pag. 244 trdi:
Non sufficit dolor de turpitudine peccati, quan-
tenus tantum *rectae rationi* opponitur, vel quan-
tenus mala temporalia, ut infamiam vel morbum,
causavit.« Torej tudi *gleda nagiba strahu pred
svetnimi kaznimi sedanjega življenja moramo
razločevati naravni in nadnaravni nagib*. Vpraša-
nje ie, kaj si bo penitent mislil, ko poreče »za-
služil sem tvojo kazen«. Če je strah naraven ali
sveten, *ne zadošča*. Hurter trdi: »Controversia
nulla est... de timore mundano et serviliter ser-
vili, qui certo malus est.« (I. c. str. 430).

Poleg tega trdi sv. Alfonz »non licere ad sa-
cramentum accedere cum attritione, quae tantum
motivo ex metu malorum temporalium huius vitae
innititur (N. 443)«. Ballerini-Palmieri (Compend.
Theol. moral. pag. 232) se bavi z vprašanjem, je
li zadostna atricija »ex metu poenarum tempora-
lium huius vitae« in odgovorja na to: »Affirm.
probabilis, modo sit *supernaturalis*«. Ta že ope-
ra s probabilitizmom, ne s tuciorizmom.

V. Seve so avtorji, ki tudi nagib časnih kazni
dopuščajo, a vsi z dostavkom, da mora biti *nad-
naraven*. De Lugo pravi: »Non est vera attritio
nisi consideret peccatum in *ordine ad Deum*. Ratio
est, quia sicut non sufficit ad veram attritio-
nem considerare peccatum ut causam poenae
apud iudicem humanum, quia illud motivum non
facit hominem converti ad Deum, sed ad iudicem,
quem timet: ita non sufficit considerare peccatum
prout praecise opponitur regulae *rationis in ordi-
ne ad convictum humanum, quia illud moti-*

vum non convertit hominem ad Deum, sed ad regulam rationis et ad convictum humanum.» (Prim. Dom. Palmieri, Tract. de Poenitentia pag. 25.). Tanquerey (Synopsis Theol. Dogm. spec. vol II pag. 533) uči: »Consideratio motivi supernaturalis esse debet, innixa videlicet rationibus fidei cognitis, v. g. ex eo quod peccatum mortale sit iniustitia contra Deum, aliquid viro christiano indignum, inrens animae maculam ex privatione gratiae habitualis, etc. — Metus gehennae vel poenarum supernaturalium est motivum minus quidem nobile, bonum tamen et utile.«

Iz vsega tega je razvidno, da je motiv časnih kazni tega življenja za spoved lahko veljaven, pa tudi lahko neveljaven. Neveljaven je, če se bojimo kazni človeškega sodnika iz zgolj naravnih nagibov. Če se pa bojimo kazni, kolikor jih Bog pošlje, motrimo tu lahko naše razmerje do Boga v naravnem redu, in potem je to kesanje le naravno, ali pa tudi razmerje v nadnaravnem redu — in v tem slučaju je seveda kesanje nadnaravno. Naš obrazec je torej nejasen in brez pojasnila nezadosten.

B.

V formalnem oziru je treba pripomniti, da pomenja ta v naše molitvenike vpeljana formula kršitev določbe kongregacije svetih obredov. Kakor znano, so vsi avstrijski škofje z odobrenjem z dne 9. aprila 1894 vpeljali v katekizem drugo formulo, ki je bila objavljena v vseh naslednjih izdajah. Pri rokah imamo izdajo iz leta 1912., ki vsebuje isti prejšnji vzorec. Nov vzorec bi se ne smel uvesti brez skupnega sporazuma vsaj vseh jugoslovanskih škofov, in to vsled dekreta kongregacije sv. obredov z dne 18. decembra 1906. V Folium Eccl. Gor. 1907. pag. 4 št. XIII. beremo: »Episcopi illarum regionum, ubi eadem in usu est lingua vernacula, studeant uniformi curandae versioni precum et hymnorum, quibus populus indulget in propria ecclesia: ad hoc ut qui ex una ad aliam transeunt diocesis vel parociam, in nullam offendant precationum aut canticorum diversitatem.«

C.

Po tem pojasnilu sodimo sledeče:

I. Nismo docela nasprotni obrazcu, ki so ga vpeljali v ljubljanski škofiji, in sicer radi tega ne,

a) ker gg. kateheti s pravilno razlago formule lahko nadomestijo njen nedostatek;

b) ker je po nekaterih avtorjih (gl. Lehmkühl, Theol. moralis vol. II. 284. Tanquerey n. 539. Genicot I. c. pag. 244 itd.) smatrati strah ex metu poenarum temporalium, quatenus a Deo infliguntur, zadosten, daš ta formula ne odgovarja idealnim vidikom, da bi bila ne le probabilna, temveč zanesljiva (tuta) v vseh slučajih po načelu: In Sacramentis pars tutior sequenda.

II. Smo pa zelo tega mnenja, da bo treba skrbeti, da se ustvari in vpelje povsod idealna formula, ki bo vsebovala poleg popolnega kesanja tudi nepopolno, ki bo po svojem jasnem besedilu prav odločno nadnaravne narave (tuto supernaturalis) ter bo služila v dosegu odpuščanja grehov tudi onim penitentom, ki se ne morejo povzpeti do popolnega kesanja. Takrat bo treba tudi skrbeti, da se doseže v tem pogledu soglasje v vseh slo-

venskih škofijah v smislu dekreta kongregacije sv. obredov z dne 18. decembra 1906. — Vse nagibe kesanja izraža prav natančno obrazec, ki je objavljen v Družbeniku Marijinem IV. izdaja, Ljubljana 1923. str. 160, le besedilo nepopolnega in popolnega kesa bi bilo treba spojiti in primerno skrajšati.

Moderno dušno pastirstvo.

Neki sobrat iz goriške okolice, ki je imel doslej v cerkvi prav revno udeležbo, se je zelo uspešno poslužil novega načina, da privabi vernike v božji hram. Šolski otroci so mu raznesli po vsej župniji 1500 vabil (v vsako hišo, trgovino in krčmo so šli vsaj dvakrat) s sledečo vsebino:

Če ne hodiš v cerkev, Te prosim, da prečitaš! X., kako je bilo nekdaj?

Ravno pred sto leti so Tvoji dedie sedanjost cerkev sezidali.

Kako je pa sedaj?

Cerkev je po vojni zopet sezidana.

X., kako je bilo nekdaj?

Letos je minulo 157 let, odkar so naši predniki po dolgem boju na lastne stroške in z velikim navdušenjem dosegli lastno faro.

Kako je sedaj?

Fara je še vedno, pa morda ravno po Tvoji sokrivdi skoro brez pravih faranov.

X., kako je bilo nekdaj?

Naša vas je z leti rastla in cerkev so ljudje na lastne stroške v tem času trikrat povečali.

Kako je pa danes?

Cerkev bi bilo treba zmanjšati, ker je morda ravno po Tvoji sokrivdi postala prevelika.

Kaj je temu vzrok?

Ti ne veruješ več in zanemaraš cerkev, ker vidiš »sto« drugih, ki delajo ravnotako. Vsak izmed teh »sto« pa vidi ravno tistih »sto« delati isto. Med Tvojimi »sto« je bil tudi on; med njegovimi »sto« si pa zopet Ti. Glej, tako zidate eden na drugega brez podlage! — Zato te prosim, obrni ta list!

Za svojo stoletnico Ti kliče farni patron: Hodl zopet redno v cerkev in pridi pa za gotovo v nedeljo po vseh svetih na praznik sv. Jušta, ko bomo s celodnevним češčenjem praznovali stoletnico cerkvenega posvečenja ter zadostovali Bogu za grehe in prosili milosti za spreobrnitev faranov. Služba božja se bo vršila v tem redu: itd.

Na praznik je bila cerkev pri štirih pridigah polna in k sv. obhajilu je pristopilo na praznik sam in naslednji dan 500 oseb.

Iz Zbora.

Letno sobranje

„Zbora svečenikov sv. Pavla“.

Občni zbor naše stanovske organizacije se je vršil dne 15. oktobra v knezo-nadžškofijskem dvorcu. Udeležba je bila nepričakovano majhna.

Sobrat starosta je v dolgem poročilu označil živahno delovanje Zborovega odbora v preteklem letu in na kratko po udaril nekatere zadeve, za katere bo moral Zbor tudi v bodočnosti prav posebno skrbeti. Spoznali smo, da je odbor v polni meri vršil svojo dolžnost in da imamo pripisati le pomanjkanju denarnih sredstev in moči, če se ta in ona zadeva ni mogla tako urediti, kakor bi mi vsi želeli.

Sobrat tajnik je še natančneje orisal delovanje, ki ga je razvijal dosedanji odbor v rednih in vedno sklepčnih mesečnih sejah.

Sobrat blagajnik je prav na kratko povedal, da je le malo sobratov, ki vršijo svojo dolžnost do Zbora in Zbornika in da se vsled tega ni čuditi, ako opeša vsaka inicijativa takoj ob rojstvu. Njegovo mnenje je, da so čč. sobratje premalo prežeti od duha vzajemnosti in da se le malokateri zavedajo dolžnosti, da mora vsakdo izmed nas pomagati graditi in ne le pričakovati tuje pomoči in osebne neposredne koristi. Zgled napačne in sebične logike: Zbornik mi nič ne nudi. Ergo ga je treba uničiti. Pravilno moramo govoriti tako: Zbornik je reven. Ergo mi

vsi se moramo vsak po svojih močeh žrtvovati, da postane koristen nam vsem in vsakemu posebej.

Sobrat urednik je pojasnil težkoče glede Zbornika, ki so bile doslej: pomanjkanje sotrudnikov, pomanjkanje denarja in urednik preveč zaposlen.

Po dolgi debati o našem glasilu se je poverilo uredništvo našega glasila sobr. dr. M. Brumatu.

Pri volitvah je bil izvoljen nov odbor, ki se je še isti dan pri posebni seji konstituiral tako:

Starosta: Franc Švara; tajnik: prof. Filip Terčelj; blagajnik: msgr. Anton Perlot; urednik: dr. Mirko Brumat; odbornika: Ivan Košir in Ciril Sedej. — Nadzornika: msgr. Ignacij Valentinčič in dekan Alojzij Novak.

Novi odbor bo gotovo mnogo delal, naredil pa bo kaj le s sodelovanjem vseh.

Važen sklep zbora.

Odbor Zbora sveč. sv. Pavla je določil pri odborovi seji 12. novembra, naj se vsi čč. sobratje potrudijo, da se bo misijonski teden od 3. do 6. jan. 1926, ki ga želi Prezvzišeni, zares sijajno vršil.

In sovražili vas bodo vsi zaradi mojega imena; kdor pa bo vztrajal do konca, ta bo zveličan (Mt 10, 22.)

Naše Zajednice.

Konferenca v Sovodnjah.

Sempeterska zajednica S. J. sporoča svojim članom, da se za 19. t. m. določena zajedniška konferenca v Sovodnjah — zaradi ta dan vršečega se misijonskega zborovanja — prenese na prihodnji četrtek, 26. novembra.

J. G.

Misijonska misel.

Misijonski teden.

Na željo Nj. Prezvzišenosti Msgr. Frančiška B. Sedeja, kneza in nadškofa goriškega, se bo vršil za slovenski del

naše škofije velik misijonski teden od 3.—6. januarja 1926.

Prezvzišenost, naš ljubjeni vladika, je blagovolil nasloviti na naš list daljše pismo, v katerem nas z očetovskimi besedami vzdobuja, naj se z vso resnostjo in sveto vnemo pripravljamo za to prireditvev, ki bo morda najpomembnejša, najsplošnejša in najaktivnejša manifestacija verske misli, kar jih je kdaj bilo v naši deželi.

Zbornik si šteje v posebno veselje in izredno čast, da more priobčiti ta velepomembni klic našega preodličnega nadpastirja.

Glasi se:

Po grozoviti svetovni vojni, ki je pretresla ves svet, se je začela druga, duhovna, plemenita, mednarodna, namreč — verska vojska. Bije se boj med poganstvom, mohamedanstvom, budizmom in premnogimi pretestantskimi sektami, ki razpolagajo z ogromnimi svotami denarja in neštevilnim osebjem — ter med preprostimi in ubogimi, a idealnimi katoliškimi misijonarji, ki se morajo večkrat zaradi pomanjkanja sredstev umakniti svojim tekmečem; bije se boj za sveto vero in pridobitev narodov. Kakor se je za časa Križarskih vojsk razlegal bojni klic: »Bog želi!«, tako kliče danes vladar katoliške Cerkve: »Rešite duše nevernikov, privedite jih iz dežele smrtne sence v kraljestvo Kristusovo, da bo en hlev in en pastir!«

Papež Benedikt XV. je v znameniti okrožnici, tako imenovani misijonski »magna charta« z dne 30. novembra 1919 opozoril katoliški svet na nevarnost, ki preti po vojni našim misijonom, ter jasno začrtal program uspešnega delovanja misijonarjev med neverniki zunaj Evrope ter sodelovanja vernikov na domačih tleh. »Ako bodo vsi, kakor se spodobi, zadostili svoji dolžnosti: — tako je pisal v navedeni okrožnici — misijonarji v misijonskih pokrajinah in verniki doma, se trdno nadejamo, da bodo naši misijoni, ki jim je vojna zadala globoke rane in poškodbe, hitro oživelili.« Vseled tega klica se je tudi pri nas ustanovila Unio missionaria Cleri.

Sedanji sv. Oče pa so ob raznih prilikah, posebno pa v Motu s Proprio »Romanorum Pontificum« z dne 3. maja 1922 priporočali to prepotrebno in zveščansko apostolsko delo. Ko so lani 29. maja napovedali sv. leto, so v dotičnem pismu (Infinita Dei) izrecno priporočali romarjem, da naj molijo za dve zadevi, »ki jih z najgorenjšo skrbjo in žalostjo mučita in ki sta za vero največjega pomena: prva, da se vsi nekatoličani začejejo v pravo Cerkev Kristusovo, in druga, da se razmere v Palestini končno tako uredijo, kakor jih zahtevajo najsvežeje pravice katoličanstva.«

Da bi vzbudil še večje zanimanje in

vnemo za katoliške misijone zunaj Evrope in pokazal svetu čudovite sadove vsestranskega misijonskega delovanja, je z bistrim očesom in spretno roko priredil misijonsko razstavo v sv. letu, ko prihajajo romarji v Rim z vseh petih delov sveta. Ta svetovna razstava glasno priča, koliko storita živa vera in goreča ljubezen misijonarja za razširjenje sv. vere, kaže razvoj misijonskega dela katoliške Cerkve od prvega stoletja do danes, kaže razvoj omike med divjimi narodi, predstavlja mučence in mučenke, ki so v misijonih umrli za sv. vero, in nam podaja bogato misijonsko literaturo. Ta razstava dokazuje, da ima naša sv. vera velikansko življensko moč, ki, ako je prosta, neprestano blagodejno deluje za časno in večno blaginjo narodov in z razširjevanjem sv. vere izvršuje tudi važno kulturno delo. Spričo tega dogodka morajo utihniti vsi očitki krivovercev in napuhlih modernih kritikov, ki vedno poudarjajo, da sta katoliška znanost in umetnost daleč za nekatoliško. Naj pa druge cerkve poskusijo prirediti tako odlično kulturno delo, kakor je misijonska razstava, ako morejo!

Še več! Ko je koncem septembra t. l. bila v Rimu otvorjena »settimana missionaria«, katere se je udeležilo 175 škofijskih delegatov in drugih poslušalcev (skupaj okoli 300), je kardinal Peter Gasparri v imenu sv. Očeta pisal predsedniku tega misijonskega shoda dragoceno pismo. V tem pismu zabičuje med drugim tudi ta opomin:

»Čeprav so tudi danes besede našega Gospoda Jezusa Kristusa: *Pojdite in učite vse narode* (Mt 28, 19); in *oznanjujte evangelij vsemu stvarstvu* (Mk 16, 15) resnično in pravo povelje, ki se mu mora po svojih močeh in po svojem poklicu vsakdo odzvati, je vendar jasno, da ta evangeljska zapoved zadeva posebno duhovnike, ki so poklicani, da kot sodelovalci škofovi nadaljujejo delo apostolov v oznanjevanju Kristusovega evangelija. Zato morajo oni blagodušno odpreti svoje srce evangeljskemu vabilu; in če ne čutijo v sebi božjega klica, da bi se podali v dežele nevernikov, da bi ti spoznali in vzljubili Jezusa, morajo ven-

darle vsi po svojih močeh pomagati onim, ki so zaslišali ta božji klic ter se mu odzvali, in sodelovati, da zasije med tminami zmot luč sv. vere in omike.»

Naloga dušnega pastirja je torej, da najprej spozna važnost in nujnost misijonskega vprašanja, da ga more potem razlagati svojim vernikom. Ako bo duhovščina globoko prešinjena od te misli in tega prepričanja, bo gotovo podpirala s svojimi verniki misijonska dela, ki jih sv. Oče živo priporočajo, namreč: Razširjenje sv. vere, Sv. Detinstvo in Delo sv. Petra apost. za domače duhovnike. Na tak način bodo verniki kot navdušeni bojevnik pod vodstvom svojih pastirjev tvorili eno samo veliko armado, ki bo s svojo plemenito in požrtvovalno vnemo priborila zmago kraljestvu Kristusovemu na zemlji.

Čestiti, dragi sobratje! Kristus je sicer ves svet s svojo smrtjo odrešil in Bog želi vse ljudi zveličati. Da pa postane objektivno odrešenje tudi subjektivno za vsakega človeka, je treba, da duhovniki, namestniki Kristusovi, to posredujejo. Nebo je vsem odprto, ali ljudje ne bodo vanj prišli, ako jim duhovniki ne pokažejo poti in ne odprejo nebeških vrat. Sv. vero je Kristus prinesel na svet vsem, ali ta nebeški dar, brez kterega se ni mogoče zveličati, ne bo koristil drugim brez duhovnikove pomoči. Kristus nam je sicer s svojo krvjo sv. milost zaslužil, da moremo vršiti dobra zveličanska dela, da postane grešni človek pravičnik in otrok božji, — ali posvečenje ni mogoče, ako ga mašnik ne posreduje v sv. zakramentih. Duhovniki so torej soztrudniki Kristusovi pri velikem delu odrešenja. Nil divinius quam cooperari cum Deo in salvandis animis. Zato imenuje sv. Jeronim duhovnike »mundi salvatores«. Kakšna čast, pa tudi kaka dolžnost! Od nas je odvisno, če bodo duše, ki so izročene naši skrbi, zveličane ali ne, ali je bila Kristusova kri zanje zastonj prelita ali ne.

Sv. ap. Pavel te praša: *Ali boš pustil, da pogine tvoj brat, za katerega je Kristus umrl?* (I. Kor. 8, 11) Ljubezen do Kristusa in do neumročih duš nas mora naganjati, da rešimo po svojih močeh

tudi nevernike s tem, da sodelujemo pri misijonih z molitvijo, z razširjanjem in čitanjem misijonskih časopisov in knjig, z denarjem, s podpiranjem gori navedenih misijonskih del in družb, z vzgojo misijonskih poklicev, s snovanjem in skrbnim negovanjem *misijonskih odsekov po župnijah itd.* Na tak način bomo budili in krepili v vernikih živo vero, ljubezen do bližnjega, ki je podoba božja in naš bližnji, opravljali dobra dela telesnega in dušnega usmiljenja, gojili katoliško vzajemnost, širili kraljestvo božje in pomagali, da zmaga in vlada povsod Jezus Kristus. Bog, ki nobenemu ne ostane dolžnik, nam bo to apostolsko delo stotero poplačal in blagoslovil naše duhovnije in naklonil dosti duhovskega naraščaja naši nesrečni škofiji. S kakoršno mero bomo merili, s takšno nam bo merjeno.

Zganite se torej, prečastiti sobratje, za to apostolsko delo. Veliki čas ne sme najti majhnih ljudi.

Posnemajmo v tem pogledu naše sosedo. Italijanski odsek našega društva »Unio missionaria Cleri« priredi v Gorici misijonski teden, ki bo trajal od 15. do 22. t. m. V nedeljo 15. t. m. bo v cerkvi sv. Ignacija skupno sv. obhajilo za dečke in deklice z govorom o Delu sv. Detinstva. Naslednje dni ob 6. uri zvečer bodo pri sv. Ignaciju izvrstni domači in tuji govorniki razpravljali o misijonih, nato pa se bodo vršile konference s projekcijami v Verdijeji dvorani. Teden se bo zaključil prav tam z misijonskim koncertom.

Ne samo v Gorici, tudi drugod po Furlaniji bodo katoliška društva, moška in ženska, delovala na to, da napreduje misijonska ideja po naši škofiji. Kaj pa naša prosvetna društva?

Ali bomo Slovenci v tem zaostajali? Pokažimo tudi v tem oziru, da nas je skoro dve tretjini v goriški nadškofiji.

V ta namen bom odredil v posebni okrožnici, da se v nedeljo 22. t. m. tudi po vseh slovenskih cerkvah pridiguje o misijonih ter tako ljudstvo pripravi na slovenske misijonske dni, ki bodo od 3.—6. januarja 1926. Mislite že zdaj na to, kako bi čim slovesneje obhajali te

dneve s primernimi govori, večernimi pobožnostmi in slovesnimi sv. mašami v cerkvi, zunaj cerkve pa, kolikor bo mogoče, z razdeljevanjem misijonskih listov, časopisov in knjig, oziroma z misijonskimi predstavami na odrih Marijinih družb in prosvetnih društev in z nabiranjem denarnih prispevkov.

Prečastiti sobratje! Čas Vas kliče, ljudstva Vas kličejo, katoliška Cerkev Vas kliče. Odzovite se tem klicem, da bo po želji sv. Očeta zavladal na zemlji Kristusov mir v Kristusovem Kraljestvu!

V Gorici, dne 7. novembra 1925.

† Francišek Borgia,
nadškof.

Načrt za misijonski teden.

1. Od 3.—6. januarja 1926. naj bodo misijonske slovesnosti. Prav bi bilo, ako bi se č. sobratje pogovorili na konferencah, ali bi ne kazalo, v večjih središčih prirediti kako bolj veličastno slovesnost v obliki versko-misijonske tridnevnice.

2. G. urednik »Kat. misijonov« nam je obljubil, da nam pripravi za to priliko poseben letak z enakim naslovom, ki ga bomo tiskali v Gorici 20 do 30 tisoč izvodov. Okrog 15. decembra ga razpošljemo vsem duhovnijam, da se od 3.—6. 1. razdeli med ljudstvo. Ta letak dobi vsakdo, ki da za misijone vsaj 20 stotink. Čč. sobratje ste naprošeni, da razmišljate, na kak način bi spravili ta letak v vse naše družine. Možnosti: dekleta ga razdelijo na cerkvenih vratih, na kar bo treba ljudi vnaprej opozoriti; šolska mladina ali dekleta ga nesejo od hiše do hiše; razdeli se o priliki misijonske prireditve Marijine družbe ali prosvetnega društva.

3. Vsaj v večjih župnijah, kjer imamo čvrste Marijine družbe ali zdrava krščanska prosvetna društva, naj se priredijo v tej ali oni obliki misijonski večeri ali predstave. Razne možnosti: Predavanja s skioptičnimi slikami; misijonske igre; nekoliko misijonskih pesmic, živa slika iz misijonov, kratek nagovor o velikem socialnem, kulturnem, narodnem itd. pomenu misijonskega dela. Kje dobite gradivo za take prireditve? Z majhnim trudom bo vsak kaj iztaknil. Pesmi z notami, pesmice za deklamacije in obilo gradiva za žive slike ter predavanja dobite v dosedanjih Misijonskih koledarjih, zlasti v 3 zadnjih. Za predavanja opozarjam tudi na 1. zvezek Misijonske knjižnice »Prvi slovenski misijonski tečaj v Ljubljani 1924«. Naroča se pri upravi Kat. misijonov v Ljubljani, Tabor 12. Do 15. decembra izide kot 3. zvezek Misijonske knjižnice prvi snopič priročnika za misijonske prireditve. Podpisani sem že naročil 20 izvodov. Če mi pridejo pravočasno, jih lahko takoj dostavim onim sobratom, ki jih bodo želeli. Kdor računa nanje, naj mi to kar hitro sporoči.

V vseh naših dvoranh naj bo o priliki misijonskega tedna kaka misijonska prireditev, čeprav še tako skromna. Naše ljudstvo naj se ove, da je misijonska ideja najvažnejša verska, prosvetna, socialna in dobrodelna misel.

4. Razen običajne cerkvene miloščine na sv. Tri kralje, ki je določena za atriške misijone, naj se vsi prispevki pošljejo blagajniku naše Unio Misionaria Cleri Ivanu Reščiču, Gorica, Via del Torrente — Molino šte. 16.

No, zdaj bomo še z misijonskimi prispevki sitnarili pri ubogem ljudstvu! — Nikarte tako govoriti! Da ne bomo samo sitnarili, dobi vsakdo krasen in zanimiv letak. In končno ne gre za tisočake in stotake, niti ne za lire, niti ne za nasilno zbiranje, ampak za prostovoljne žrtve v obliki drobnih stotink, ki se bodo obilno obrestovale pri Očetu vseh narodov. Nikar se toliko ne upirajmo, ko gre zato, da nekoliko odpremo denarnico v čast božjo, ampak mislimo rajši na to, kako bi vprav s takimi malenkostnimi žrtvami odprli denarnico božjega usmiljenja za nas in naše ljudstvo.

Porro unum est necessarium!

Škotijski delegat U. M. C. za slovenski del.

Občni zbor U. M. C.

bo v četrtek 19. novembra ob 10. uri v nadškofijskem dvorcu. Zborovanju bo predsedoval Prezvizišeni sam. Skrbite za čim večjo udeležbo od naše strani.

Voditelj Marijinih družb.

L. C.:

Spomini na Sv. goro.

Veliko romanje Marijinih družb v dneh 1. in 2. septembra se je vrlo lepo obneslo. Vse je k temu pripomoglo: velika udeležba — nad 4000 družbenic in drugih romarjev; navzočnost Prezvizišenega in okrog 50 gospodov; lepe pobožnosti v cerkvi in na prostem, sijajni govori, 25 zastav, krasno vreme, sploh vse. Pogrešali smo edino prostornejše cerkve in več ugodnosti za prenočišče. Pa tudi ti nedostatki niso prav nič motili svečanega razpoloženja. Maša Prezvizišenega in dva govora sta bila na prostem, noč pa so romarice po večini itak prečule v nepretrgani molitvi in petju deloma v cerkvi, deloma ob polnem luninem svitu v prijetnem hladu na prostem. Ob treh zjutraj pa so že začele sv. maše in obhajanje. Obhajanih je bilo nad 3000 deklet.

Predevečer je bil zelo lep. Ob polni petih popoldne so številne družbe razvile svoje zastave in se razvrstile na cesti med drugo in tretjo kapelico v

dolg sprevid. Med molitvijo sv. rožnega venca, prepevajoč Marijine pesmi in litanije smo ob vselem pritrkovanju mogočnih svetogorskih zvonov stopali po svetem hribru. Ob določeni uri je imel sobr. Filipič svoj govor o Urški Ferligojevi, s katerim je dvignil romarsko navdušenje do viška. Sledile so pete litanije M. b. Nad vse lepo je uspelo nočno češčenje sv. Rešnjega Telesa od 9.—11. ure zvečer. Vsi navzoči sobratje so menili, da bi ne smelo manjkati ob nobeni podobni priliki.

Se lepše se je razvijal praznični dan. V najranjšem jutru so dohajale vedno nove skupine. Ne-pretrgoma so se darovale sv. maše in delilo sv. obhajilo. Govori po so se vrstili v tem redu: Ob polni šestih je sobr. škofijski voditelj opozoril na nedostatke, ki se javljajo v mnogih družbah, in nasvetoval uspešna sredstva, da se čimprej odpravijo. Nato je dr. Brumat v svojem nagovoru peljal družbenice na libanonske višave v šolo Marijino, ki je Cedra libanonska, in jim ob tej podobi prikazal lepoto čistega dekliškega značaja. Med sv. mašo ob devetih je Prevzvišeni s svojo avtoritativno besedo izrekel priznanje marijanskemu gibanju in vzpodbujal k veliki sveto-sti Mariji posvečena srca. Višek pa je doseglo slovesno razpoloženje, ko je ob sklepu sobr. Terčelj nabral šopek spominčic ter jih poklonil družbenicam v spomin na to romanje: trajno zvestobo Materi na Sveti gori, ljubezen do sester, skrb za sovrstnice. Šopek smo poškrpili s solzami srčnega ganotja. Zato upamo, da je še svež, sicer naj ga sobr. voditelji večkrat osvežijo pri družbenih sestankih, ker Sveta gora ne sme mimo nas brez globokih sledov v življenju naših družb.

Svetli žarki.

Dne 18. oktobra t. l. je bil v Ravnici prvi slovesen sprejem v *mladeniško Marijino družbo*.

Slavnostni govor in sprejemni obred je izvršil sobr. Cigoj. Junaška četa 12 mladeničev v starosti od 16. do 28. leta je nastopila z iskrenim verskim ponosom. Glasno in s poudarkom so molili posvetilno molitev, iz polnih grl so zapeli svojo himno in z ljubezijo sprejeli svetinjo. Prizor je bil impozanten in ganljiv hkrati.

Želimo, da bi bila nova mladeniška družba Ravnici v čast in blagoslov, vsej deželi pa v zgled in spodbudo.

Vivant sequentes!

Isti dan so postavili v Komnu temelj Marijine družbe za žene, ob priliki, ko so domači kip Matere božje okrasili z novo dragoceno obleko. Koliko žen se je priglasilo, nam ni bilo sporočeno.

Novo družbe smo iskreno veselili, ker upamo, da nam bo nudila krepko oporo pri razširjanju marijanske ideje na Krasu, kjer je našla doslej tako malo ugodna tla.

Da ne pozabiš!

1. Ali poznaš in imaš dr. Brumatovo novo knjigo »Pota Marijina«?

2. Ali si že kdaj preskrbel svoji družbi duhovne vaje?

3. Ali kontroliraš udeležbo pri shodih in pri sv. obhajilu?

4. Ali si že vse potrebno ukrenil, da pride družba do tako potrebnih privatnih shodov?

5. Ali si že uvedel pokrivala v cerkvi?

6. Ali ste že imeli pri vas letos marijansko konferenco?

7. Ali ste že priredili poseben tečaj za pouk predstojništev?

8. Ali ste odposlali Osrednjemu vodstvu letne prispevke?

9. Ali ste naznanili istemu številu samostanskih poklicev iz let po vojski?

10. Ali upoštevate, da je zimski čas zelo primeren za intenzivnejše delo v Marijinih družbah?

Učenec ni nad učiteljem, tudi služabnik ne nad svojim gospodarjem. Zadosti je za učenca, da postane kakor njegov učitelj, in za služabnika, kakor njegov gospodar (Mt 10, 24 - 25).

Prosvetno delo.

O. s K.

Nekaj misli in nasvetov.

Ne pišem o tem predmetu in causa propria. Pač pa se mi zdi potrebno, opozoriti vse, ki imajo kaj vpliva pri prosvetnem delu, na nekatere pomisleke, ki se nekaj časa sem dvigajo iz raznih krogov čč. sobratov — zlasti na konferencah — prti prosvetnemu delu v naši deželi.

Stvari sami na škodo se v tej zadevi še nihče ni oglašil v javnosti, ker gg. nezadovoljneži niso hoteli sprožiti razprave o tej tako važni skupni zadevi. Bom pa jaz to vprašanje načel.

Predvsem gre tu za precej trd oreh: za razmerje med dušnim pastirjem in kat. prosvetnim društvom.

Izmed pomislekov, ki sem jih čul, omenim tu le nekaj glavnih, izločivši vse tiste, ki izvirajo bolj iz lagodnosti, nerazumevanja ali drugih zasebnih vzrokov.

Najprvo so se nekateri sobratje spotikali nad načinom začetne propagande po deželi, češ, da se je takrat nekam ostantativno poudarjala neodvisnost od dušnega pastirja; tu pa tam celo malce demagoško, da bi se tako laže pridobili fantje, ki ne čujejo radi očitka, da so »klerikalci«. No, to so bile začetne bolezni; šlo je pač takrat samo za »multiplicamini« in pri tem bi bila mogla biti pre-

velika preudarnost v oviro. Toda sedaj je to minulo in užaljeni sobratje lahko mirno pozabijo ta lapsus — če je že kje bil — čeprav opazimo pri nekaterih društvenikih še vedno vpliv te metode... Sicer je pa medtem tudi praksa pokazala, da zamore iti društvo mimo duhovnika le v večjih krajih, zlasti blizu mesta, kjer je več izobraženih kat. lajkov na razpolago. Drugod pa gotovo ne, če hoče ostati društvo katoliško delj časa. To vedo danes tudi pri Prosv. zvezi.

Veliko pomembnejši so pa drugi pomisleki nekaterih sobratov, n. pr.: »Prosv. društvo me ovira v dušnem pastirstvu; fantje in dekleta iz društva si dovoljujejo razne prostosti, zamujajo radi izletov in veselje popoldansko službo božjo, se vračajo v kasnih urah od vaj, tudi v stranske vasi in pa mešani po spolu.« In drugi: »Imam Marijino družbo. Družbenice morajo biti pokrite in spodobno oblečene; v dekliskem krožku, ki je tudi katoliški, pa drvé za vsako modno norostjo in prirejajo igre z mešanimi ulogami, ki se igrajo tudi po nasprotnih odrih. Dvojnega krščanstva pač ne morem vzdrževati v svoji duhovniji.« Zopet tretji: »Rad bi ustanovil Marijino družbo, pa je ne morem, ker bi se mi vpisala dekleta, ki so že v prosvetnem društvu. Drugih namreč nimam v svoji mali duhovniji. Družbenice bi zato morale izstopiti iz društva, ker jim ne morem dovoliti, da bi se vračale o polnoči od vaj domov, kot je pri društvu večkrat neizogibno, in tako bi po moji krivdi društvo razpadlo. Ali pa bi moral v Marijini družbi popustiti z disciplino, kar je zopet gotova smrt družbe...« In četrti: »V prosvetnih društvih se goji verska zavest premalo; predavani ni skoraj nič in društvenikom gredo po glavah le vselice; poslovniki Prosv. zveze je kajpada lep, toda kje se izvršuje?«

Iz takih in enakih opazk razberemo jasno dve stvari:

1. Da je naše prosvetno gibanje še v popolnem vrenju. Mladina je sicer v veliki meri že zbrana, a manjka še izbora in izločevanja po jasno začrtanih ciljnih in smotrih.

2. Ni še pravega sporazuma med dušnimi pastirji in voditelji Prosv. zveze, iz katerega bi izšle točne in precizne smernice za vzajemno delo. Zato pa mislim, da je bil zelo umesten predlog nekega č. sobrata, — starega bojevnikarja za prosvetno in marijansko idejo — ki ga je stavil na neki konferenci, da je nujno potreben sestanek najbolj prizadetih voditeljev Mar. družb z voditelji Prosv. zveze, ki naj bi bil v Gorici in h kateremu naj bi Prosv. zveza povabila vse tiste sobrate, ki pridejo v poštev; v prvi vrsti voditelje Mar. družb (sezname posodi č. sobrat Cigoj), potem pa duhovnike tistih krajev, kjer je že prosvetno društvo. Na tem sestanku naj bi razpravljali o poglobitvi verske zavesti v društvih, o sodelovanju duhovnikov, o igrah in mešanih ulogah, o umestnosti dekliskih odsekov, o razliki med Mar. družbo in prosvetnim društvom. Tu naj bi se podale sporazumno jasne in določne smernice za prosv. društva in tudi za Mar. družbe.

(Tak sestanek smo že imeli v Gorici, a ni rodil nobenega vidnega sadu. Veliko smo govorili, a

najbolj pereča vprašanja so ostala nerešena. Op. ur.).

Končno bi hotel pristaviti še eno svojo misel. Priporočil bi Prosv. zvezi strožjo notranjo kontrolo delovanja in poslovanja priključenih društev. So društva, ki vodijo knjige slabo, ki nimajo blagajniškega stanja v redu, ki izkazujejo člane, katerih ni itd. Taka kontrola se da izvršiti le potom nadzorovanja iz Gorice. Okrožni predsedniki imajo menda sedaj izpolniti (če sem prav-poučen) neke vprašalne pole; ali ti podatki ne bodo vedno zanesljivi. Odposlanec Prosv. zveze naj še isti večer revizije ugotovi stanje članov, knjižnice, uporabe veselilnih prebitkov. To bo prineslo red v društvo in iztislilo nevedne elemente ven. Našim fantom pa disciplina imponira.

Tretja ljubljanska sinoda,

ki se je vršila od 25.—29. avgusta 1924, je sklenila glede prosvetnih društev sledeče:

»Nadnaravno življenje se dviga na naravnih temeljih. Kar torej te temelje utrjuje, krepí tudi nadnaravno življenje. S tega razloga naj sinoda duhovnikom naroči, da uspešno, vplivno in potrebno delo v teh društvih nadaljujejo.

1.

Duhovniki naj se zavedajo zvišene naloge naših prosvetnih društev, kakor jo je razložil katoliški shod. Naglašaja pa te-le naloge:

1. a) poglobitev verske in apologetične izobrazbe...

b) poglobitev politične izobrazbe...

c) poglobitev narodnostne izobrazbe...

2. To nalogo bodo društva dosegala s poukom pri sestankih v naših domovih.

a) Načelniki zveze naj prosvetno delo vodijo. Skrbe naj intenzivno za smotreno urejena predavanja, ki se nanašajo na vse tri zgoraj omenjene naloge.

b) O osnivanju in delovanju prosvetnih društev po župnijah naj bi se duhovniki razgovarjali na raznih konferencah. Ako bi centrala opešala, naj bi sami sestavili načrt za predavanja v dolgih zimskih večerih. Za prospeh teh društev priporoča sinoda, da se po vseh dekanijah osnujejo dekanjski prosvetni odbori, ki bodo skrbeli za razvitek in procvit prosvetnih društev po župnijah.

c) Dobre igre pospešujejo izobrazbo in pritegnejo člane v društvo. Toda igrajo naj le take igre, ki vselej ali vsaj v neki meri lepočutno, npravno in umstveno izobrazijo, dvignejo igralce in gledalce. Sinoda priporoča igre s samo moškimi ali samo ženskimi vlogami. Igre z mešanimi vlogami so nevarne, žal, da jih naši slabi časi včasih zahtevajo, in sicer tam, kjer druga društva take in morda nespodobne igre prirejajo, pa radi počutnosti tudi naše ljudi k sebi privabijo. Ako se igra z mešanimi vlogami naravnost ne odobri, se vendar pripusti; toda mora se odstraniti periculum proximum peccati; zato se morajo opustiti poljubi, objemi in le preveč strastni ljubezenski izruhi. Vsekako naj se skušnje, veselice in predavanja po možnosti prirejajo popoldne, ne zvečer; fantovski sestanki pa naj se končajo pozimi ob 21, poleti ob 22.

d) S katoliškim shodom trdi sinoda, da so jedro našega izobraževalnega dela dobro pripravljena predavanja, katerih ne bo nikoli preveč. Zato naj bi bile igre le včasih. Za predavanja naj bi si gospodje med seboj pomagali. Dobro, poučno in miškavno predavanje se more na več krajih ponoviti.»

Cerkveno - upravne zadeve.

Fr. Š.

Izplačevanje vojne odškodnine za cerkvene premičnine.

Iz gotovega vira smo doznali sledeče: Dosedanja praksa izplačevanja vojne odškodnine za cerkv. premičnino se je popolnoma spremenila, in sicer tako, da se bo odslej vsa uradno določena svota naravnost in celotno izplačevala cerkv. oskrbništvom vnaprej.

Odslej odpade prilaganje pobotnic in cerkv. oskrbništvu bo prosto, da po lastni previdnosti uporabi denar za nabavo cerkvenih premičnin. To prakso je uvedlo komisarstvo v Trevisu.

Ali smo tudi mi k temu kaj pripomogli, ne vemo. Smo pa v svojih zahtevah gledè vojno = odškodninskega vprašanja na oblastva postavili to točko na prvo mesto, kakor je znano iz referata sobrata staroste na obč. zboru. — Mnogi sobratje še niso prejeli uradne odmere vojne odškodnine za cerkv. premičnine, nekateri pa še vedno čakajo, da jo naznanijo. Prvim bo treba drezati, da zadeva čimprej dozori, a drugi bodo imeli še velike sitnosti, da se jim vojna odškodnina sploh prizna, ker je rok za naznanitev že davno potekel.

Kadar vas bodo preganjali v enem mestu, bežite v drugo.

(Mt 10, 23)

Temporalia nostra.

Dr. J. L.

Fasije za kongruo in naturalije.

Duhovniki, ki imajo stare, že prej rešene fasije, so znatno na boljšem od onih, ki jim je bila adjustirana fasija v novejšem času. V dveh točkah so oni na boljšem: 1. radi davkov, ki se v fasiji odbijejo od dohodkov in nadomestijo s kongruo in 2. radi cenitve naturalnih dajatev. Te so se prej po duhu zakona, ki izrecno priznava stroške pri nabiranju in pa da je nabrano blago manj vredno, (gl. zakon 19. sept. 1898., drž. zakonik str. 176 § 4 lit. d. »Naturalien mit 20 p. c. Abschlag vom Bruttoertrage wegen Minderwertigkeit und als Einbringungskosten«) izdatno niže cenile, kakor sedaj. Po praksi prejšnjega režima so se naturalije cenile po povprečnih cenah zadnjih 6 let. In to v smislu naredbe naučnega ministerstva (30. 11. 1898, drž. z. 205, 74, I, d.), s katero se je prej omenjeni zakon o kongruo izvedel. Tržne cene je prej potrjeval domači župan, sedaj se to vrši potom poizvedb, ki jih vrši prefektura po orožnikih.

Glede prve točke, radi davkov, čutimo vsi, da so silno narastli. In v tem tiči neko nesoglasje. Glede prejemkov veljajo bivše avstrijske, glede davkov pa italijanske postavbe.

Duh avstrijske postavbe je bil, da se dohodki v naturalijah ne računajo po deianski vrednosti, ampak le povprečno. Dokaz za to so nam dejstva: 1. da se fasije niso periodično polagale in reše-

vale, temveč le ob nastopu službe; 2. da se dohodek iz zemljišč (§ 4 lit. d, a cit. post.) ni odmeril po faktičnem donosu, temveč po izmeri zemljiškega davka; 3. da se izrecno priznava, da so naturalije manj vredne in da je njihovo pobiranje združeno s stroški (gl. § 4 lit. d); 4. da se je tudi štolnina računala le pavšalno; 5. da se naturalije niso cenile vsako leto, temveč po 6-letnem povprečnem iznosu. Vse to razodeva duha postavbe, ki ni zahteval ugotovitve resnične vsakoletne vrednosti dohodkov, temveč le povprečno cenitev. Saj duhovnik je itak podvržen (pod prejšnjim ravnatoko kot pod sedanjim režimom) davkom za osebno dohodnino (Ricchezza mobile). Vsled tega je državna uprava vse davke odbila od dohodkov in jih poverila s kongruo, le davka za osebno dohodnino ne. Duhovnik je torej od faktično prejetih dohodkov plačal tudi državi svoj davek.

Tréba bi bilo torej državno upravo na to opozoriti ter jo zaprositi, naj glede cenitve naturalij ohrani došedanje prakso, ali pa naj sprejme in pasira davek za osebno dohodnino (ricch. mobile) med izdatke pri fasiji za kongruo.

Morda bi bilo prav, ko bi duhovniki, ki ne jemajo naturalij in obdelujejo beneficijalna zemljišča v lastni režiji, zaprosili za revizijo svoje fasije, saj ministrska odredba z dne 30. nov. 1898, drž. zak. 205, v § 9, dopušča tako revizijo uradnim potom. Pa tudi na prošnjo stranke se to lahko zahteva z utemeljitvijo, da so se izvršile spremembe v bistvu beneficijalnega premoženja (gl. § 10 cit. min. naredbe). Pri tej reviziji bi se v fasijo sprejeli med stroške tudi vsi sedaj povisani davki. Tako bi duhovniki dobili iz drugega

vira kritje za davke, saj tak je bil tudi duh prejšnje postave, ki določa: v § 7: »Als Auslagen sind einzustellen; a) die von den einzelnen Einnahmen zu entrichtenden Landesfürstlichen Steuern, Landes-, Bezirks- und Gemeindeumlagen und sonstige für öffentliche Zwecke auf Grund eines Gesetzes zu leistenden Beiträge, sowie das Gebührenäquivalent«.

Take revizije pa ne svetujem onim dušnim pastirjem, kojih dohodek obstoji v naturalijah, dokler se z drž. upravo na kak ugoden način ne spremeni postopanje glede cenitve naturalij. Glede poslednjih sem mnenja, da bi bilo prav, ako bi slovenski duhovniki skupno z italijanskimi predložili spomenico prefekturi ter jo zaprosili, naj bi v duhu postave ostala cenitev naturalij taka, kakoršna je bila prej v navadi.

Končno svetujem, naj se duhovniki ob nastopu nove službe poslužijo ugodnosti, ki jim jo daje § 8 rečene postave (ozir. minist. naredbe z dne 30. 11. 1898., št. 205 § 2); in naj prosijo za začasno nakazanje kongruje, ki jo je prejemal njihov prednik, ter za podaljšanje roka za predložitev fasije.

Osebne vesti.

Dva jubileja.

Minuli mesec je praznoval sobrat Liberat Slokovič, župnik pri Sv. Petru v Šumi v Istri mašniško tridesetletnico. Vrlemu sobratu, ki je naš zvest somišljenik, goreč bojevnik za Kristusovo Cerkev in velik prijatelj ubogega istrskega ljudstva, za katero je mnogo pretrpel, izreka »Zbornik« prav pristržno čestitko. Bog ga živi!

Sobr. Ignacij Leban, župnik v Batujah, je pred kratkim obhajal šestdesetletnico. Ob tej priliki so se prezaslužnemu možu poklonile vse naše organizacije. Tudi »Zbornik« mu izreka najtoplejše čestitke. Obenem izraža iskreno željo, da bi se tudi vrli jubilarnt kaj kmalu oglasil s kako modro mislijo ali nasvetom, da postaneta naš Zbor in »Zbornik« tako idealna, kakor si ju je on zamislil. Vedno mlademu in neumornemu delavnemu jubilarntu ključemo: Bog Vas živi še mnogo let!

Razgled po svetu.

Italija.

Socialni teden.

V Neaplju so koncem septembra obhajali »socialni teden«, pri katerem so obravnavali najboljše socialni delavci najvažnejše socialne probleme. Zbor je pozdravil s posebnim pismom sv. oče sam. Izmed razprav omenimo te-le: »O krščanski vzgoji otrok« je govoril nadškof Minoretti. »O šolski zakonodaji v Italiji« pa vseučiliški profesor Della Rocca. Sledil je govor »O delu in plačilu ali o gospodarski postavi«. Mojstrsko je razvil to vprašanje mons. Bianchi. Predaval je tudi znani p.

Gemelli, rektor kat. univerze v Milanu. Začrtal je zahteve katoličanov glede šolske zakonodaje. O bistvu in namenu katoliške akcije je razpravljaj jezuit p. Garagnani. O katoliški akciji in politiki je podal temeljne misli dr. Dalla Torre. O pomenu papeštva je imel sijajen govor advokat De Simone. — Socialni teden je bil res imponantna manifestacija katoliških znanstvenikov in sploh vse katoliške inteligence v Italiji.

Čudež sv. Januaria.

V Neaplju se je tudi letos (19. sept.) obnovil čudež sv. Januaria ob navzočnosti ogromnega števila ljudstva in več skofov. Mučenčeva kri je postala tekoča okoli 10 ure dopoldne. Ljudstvo je bilo vse ginjeno in navdušeno.

Internacionalni kongres kat. ženstva.

Vršil se je dne 24. oktobra v Rimu. Navzoče so bile zastopnice 20 držav, ki so predstavljale na milijone združenih oseb iz Evrope in Amerike. Razpravljale so o skrivnih vplivih proti katoličanstvu. — »O moralnosti in običajih« je govorila baronica Montenan. Kongres je obsodil nekrščanski sistem neomaltuzianizma, s katerim se hoče omejevati naraščaj otrok v družini. Kongres je izjavil: »Kadar je radi zdravja ali drugih pametnih razlogov omejitev otrok v zakonu priporočljiva, ne priznamo drugega sredstva, kakor ono, ki ga Cerkev dovoljuje, t. j. prostovoljno medsebojno zdržnost, ki je mogoča pod vplivom milosti božje in navad krščanske discipline.« — Kongres se je izrekel proti vsemu, kar pospešuje neravnost, zlasti proti tolerančnim hišam in prodaji preventivnih sredstev, ki naj se odpravijo in prepovedo. Obširno je razpravljaj tudi o tem, kako pobijati nemoralnost v gledališčih in kinematografih. Zanimiva je bila tudi razprava o modi. Med drugim so se sprejela načela: 1. Katoliška žena mora imeti pogum, da korigira modo v smislu krščanske morale. Zgled mora priti najprej od vplivnih slojev. 2. Treba je opomniti starše, da so pred Bogom odgovorni za vzgojo otrok glede sramežljivosti, in to že od zgodnje mladosti.

Ob Piavi.

V San Dona di Piave so imeli veličastno procesijo z Najsvetejšim v zahvalo za vzpostavitev dežele. Spreveda se je udeležilo nad 30.000 vernikov.

Komu se ima zahvaliti zdravstvo za »kinin«?

Začetkom oktobra t. l. se je vršil v Rimu mednarodni zdravniški kongres za malarijo. Kongres je izrekel v imenu znanstva priznanje za odkritje in razširjanje sredstva proti malariji katoliškim misijonarjem. Jezuit p. Jernej Tafur je l. 1642. vpeljal v Evropo iz provincije Peru kinin, ki se uporablja kot sredstvo proti mrzlici in malariji.

Socialno kraljestvo Jezusa Kristusa.

Iz Švice poroča Katol. mednarodna tiskovna agencija, da bo sv. oče na sv. večer zaprl jubilejna vrata v prisotnosti dvora, kardinalov in škofov, diplomatskega zbora in tisočev romarjev. Ob tej priliki objavi sv. oče encikliko o socialnem kraljestvu J. Kr. in vpelje dotični dan razglasitve kot poseben praznik v katol. koledar.

Teden za proučevanje verske etnologije.

Mednarodnega naravoslovnega versko-znanstvenega zborovanja, ki se je vršilo v Milanu od 17. do 25. sept. t. l., se je udeležilo približno sto delegatov iz vseh večjih držav. Slovane so zastopali Čehi, Slovaki, Poljaki in Jugoslovani.

Slična zborovanja so se vršila že l. 1912. in 1913. v Belgiji in 1922. na Nizozemskem. *Namen* teh kongresov je, da na podlagi dolgoletnih izkustev v misijonskem delovanju in s pomočjo strogo znanstvenih raziskovanj med narodi najnižje kulture, dokažejo, da je vera v Boga, da so npravno in družinsko življenje, zasebna lastnina, greh in čednost skupna in zato od Stvarnika izvirajoča dedščina vseh ljudi in narodov.

O teh vprašanjih so imeli priznani strokovnjaki znamenite razprave. P. Schmidt je govoril o morali primitivnih narodov in je iz njenih pojavov ovrgeto tezo evolucionistov, dokazujoč z neovrgljivimi dejstvi, da je moralna vest vseh narodov nekaj absolutnega in ne zgolj relativnega. O razmerah na »Ognjeni zemlji« je govoril p. Gusinde, o onih na malajskem polotoku p. Schebesta.

Pri vseh primitivnih narodih živi vera v najvišjega zakonodajavca in plačnika, vera v posmrtno življenje, pri vseh pojem greha in možnost ekspijacije z daritvami. O krščanskih in poganskih misterijih je imel učeno razpravo p. Garagnani, prof. na Gregorijanski univerzi. Dokazal je, da so se izposojeni elementi v krščanstvu bistveno modificirali in obdali s povsem novim življenjem.

Nova šola zgodovinskega naravoslovja odpira nova pota v potrditev najvažnejših katoliških dogem. Vsi dosedanjih dokazi brezvercev se pokažejo v luči najnovejših znanstvenih raziskovanj kot metodično pogrešeni in nestvarni.

Narodoslovní kongres v Milanu pa je nesporno dokazal tudi, da so Marx, Engels, Bebel, Bakunin in drugi socialistični in anarhistični korifeji v dokazovanju svojih tez popolnoma na krivi poti, v kolikor jih hočejo opirati na neko prastanje človeške družbe. Sedanjí socializem in komunizem ter vsaka protiverska gospodarska ali socialna teorija je le sad novejših prosvetnih krogov, ki niso vprašanja o človeku, njegovem namenu, o večnosti, o Bogu itd. nikoli v vsej dalekosežnosti temeljito proučevali, ampak jih je vodilo povsod le sovraštvo do katol. Cerkve.

Le prava znanost vodi k Bogu!

Proti kletvini.

Centralni antiblasfemični odbor v Rimu je priredil od 24. do 26. oktobra t. l. prvi antiblasfemični kongres v Veroni. Razpravljali so o sredstvih, kako učinkovito pobijati brezbožno in nekulturno preklinjevanje. Govorili so tudi o zakonskem načrtu, ki naj se predloži vladi v odobritev. Od vseh krajev in vseh socialnih slojev so došli kongresu navdušeni pozdravi. (Ali se mi Slovenci dovolj odločno borimo zoper to peklensko početje? V neki župniji blizu Gorice, kjer g. župnik z vso silo pobija preklinjevanje — tako s prižnice kakor zlasti v spovednici, — je ta razvada skoraj docela odpravljena. Op. ur.)

Nemčija.

Kat. učiteljstvo pri sv. očetu.

Dne 14. okt. t. l. se je poklonila velika skupina katoliških učiteljev iz Nemčije sv. očetu v Rimu. Učiteljska zveza, ki šteje 25.000 katoliških učiteljev, in Zveza kat. učiteljic, ki šteje 17.000 članic je podala sv. očetu posebno spomenico, ki opisuje razvoj in sedanje stanje teh važnih združenj. Sv. oče je nagovoril učiteljstvo v nemškem jeziku. Med drugim je rekel: »Učitelj in učiteljice so najimennitnejši slikarji in kiparji, ker upodablja jo človeške duše. Toda kaj je kipar? Naj bo še tako genijalen, se ne more primerjati z učiteljem, kajti on upodablja le materijo, ta pa duha in dušo.« Blagoslovil je njihovo plemenito delovanje in jih vzpodbujal, naj vsajajo v mlada srca vero in čednost in naj skrbje v šoli za katoliško praktično življenje.

Nekaj statistike.

Leta 1923. je bilo na Nemškem 20.000.472 katoličanov, drugovercev pa 40.630.952. Izmed 146.469 civilnih zakonov med katoličani je obhajalo cerkveno poroko 141.508 parov. Katoliških krstov je bilo 412.434. H katoliški veri je pristopilo 7.600 oseb. Obhajil je bilo v tem letu 184.171.671.

Cerkev, država in šola.

V Kolinu na Nemškem je imel kardinal Schulte znamenit govor. Med drugim je poudarjal to: »Ne da bi se vtikal v kako strankarsko politiko, moram vendar omeniti program svobodomislecev, ki hočejo ločiti državo od Cerkve in Cerkev od šole. Takega programa mi ne moremo nikakor sprejeti. Prepričani smo namreč, da morata država in Cerkev vzajemno sodelovati, ker tako zahteva božje in naravno pravo. Kar je Bog združil, naj človek ne loči. Poleg staršev in državnih učiteljev ima Cerkev pravico in najsveetejšo dolžnost, sodelovati pri šolski vzgoji. Oni, ki hočejo Cerkev od tega dela izločiti, delajo grozno krivico ne le mladini, temveč tudi narodu. Mi ne bomo nikdar dovolili, da se katoliška šola iztrga iz srca Materí Cerkvi, ki jo hrani kot svoj najdražji zaklad.«

Teden sv. Petra Kanizija.

O priliki, ko je bil sv. Peter Kanizij proglašen za svetnika, so se vršila na raznih krajih slavja in konference. Tako v Švici, v Kolinu, na Dunaju, na Holandskem in nedavno v Monakovem.

Marksizem definitivno izginil.

Znano je, da so nemški socialisti v hudem boju s komunisti. Ta boj, kakor tudi sodelovanje vlade in meščanskih strank pri reševanju socialnih problemov je polagoma pripravil socialistično stranko do tega, da se je popolnoma odtuila revolucionarnim komunistom. V Heidelbergu so si sestavili socialisti nov program, ki pomenia dalekosežen preobrat v socialnem gibanju. V niem se je docela opustil pristni marksizem. O huiskanju proletariata proti imovitim slojem ni več govora. Ne govori se o radikalni preosnovi obstoječega reda, popušča se celo v narodnem vprašanju. Izkazalo se je, da je marksizem v praksi neporaben, zato umira.

Proti nevtralnemu, brezbarvnemu časopisu.

Na Nemškem so obhajali v Trier-ju teden za katoliški tisk. Ob tej priliki je izdal tamošnji knezoškofijski ordinariat opomin na katoličane, naj se oklenejo z vsvo vnmemo in požrtvovalnostjo katoliškega tiska in naj napovedo brezobziren boj nele protiverskemu, ampak tudi brezbarvnemu, nevtralnemu tisku. Tu se opisuje velika škoda, ki prihaja iz nevtralnega tiska, ki polagoma otruje družine s strupom brezbriznosti. »Kdor ni z menoj, je proti meni«. Tako uči Kristus, tako nas uči tudi izkušnja, ki ji mnogi, žal, še danes zapirajo oči tudi pri nas.

Razveseljiv pojav med protestanti.

Koncem prejšnjega leta so pričeli v Monakovem izdajati nemški protestanti, ki so združeni v zvezi »Hochkirchlich-oekumenischer Bund«, mesečnik z imenom »Una Sancta«. Po svoji tendenci se list približuje katoliškemu nauku, ker priznava le eno cerkev in en nauk. S spoštovanjem govori o starih dogmah in o tradicionalnem bogoslužju in trdi, da se je Luter s svojim naukom o Evharistiji, o maši, o splošnem značaju Cerkve, o objektivni učinkovitosti zakramentov bolj približeval stari cerkvi, nego sodobni protestanti.

Belgija.

Teden za zedinjenje cerkva.

V Bruselju so zaključili teden za »Zedinjenje cerkva«. Obhajala se je tudi sv. maša v orientalskem obredu in sv. obhajilo se je delo za unijate pod obema podobama. Govoril je na zborovanju tudi pravoslavni grof Perowsky, ki je odkritosrčno orisal nekatere težkoče med katoliško in pravoslavno cerkvijo. P. Placid de Maester, prof. na grškem kolegiju v Rimu, je navdušeno govoril o pravoslavnih menihih na sv. gori Atos, kjer prebiva okoli 7000 menihov. Razmere v Rusiji je slikal p. Manigler. Hvalil je iz lastne izkušnje (bil je nad 30 let tam) verski značaj Rusov. P. Galen, benediktinec, je govoril o glavni zapreki združenja, t. j. o pretiranem nacionalizmu. Znani škof Septizky je podal krasne navsote, istotako iz lastne izkušnje. — Zaključni govor je imel kardinal Mercier. Poudarjal je veliko trpljenje ruskega ljudstva ter vzdihnil: »To ljudstvo, ki je toliko trpelo in je doprineslo toliko žrtev, bo s svojimi žrtvami veliko pripomoglo, da se izvrši veliko delo zedinjenja.«

Katol. delavsko mladinsko gibanje v Belgiji.

V Belgiji so imeli zadnje septembrske dneve »Socialni teden katoliške delavske mladine«, katerega so se udeležili tudi trije škofje. Namen kongresa je bil ta, da se poglobi in razširi obzorje katol. mladinske delavske organizacije.

Med dolžnostmi in naloge mladinskih delavskih voditeljev naj spada kot temeljna točka zglede versko življenje. Ne toliko zunanja organizacija, ampak solidno notranje življenje na trdni verski podlagi je najboljši porok za socialno obnovo človeštva.

Katol. delavska mladina v Belgiji hoče delovati apostolsko in se ne more omejiti samo na lastno

lepo življenje in osebne koristi v kat. organizacijah. Sto tisoči so izven organizacije, ki padajo dan na dan v socialistične in komunistične mreže in tako v brezverstvo. Te je treba pridobiti Kristusovemu kraljestvu. In to nalogo si je nadela katol. del. mladinska organizacija.

Največja nevarnost za zapeljano mladino je verska nevednost in nepoznanje socialnih struj. Zato hoče katol. delavska mladina s poukom, opominom, prijateljsko besedo in zlasti z lastnim vzornim kršč. življenjem vplivati na zapeljane ter jih pripeljati na pravo pot.

Belgijski episkopat proti nedostojni modi.

Začetkom oktobra t. l. so čitali po vseh belgijskih cerkvah skupno pastirsko pismo vseh belgijskih škofov, ki jim načeljuje odlični kardinal Mercier. Naslovljeno je na krščanske matere in vzgojiteljice. Škofje poudarjajo, da so starši v vesti dolžni vzgajati hčere k sramežljivosti. Vsled tega zahtevajo, naj bodo hčere dostojno oblečene, in sicer tako, da bodo imele pokrite roke do komolcev, krčila do pod kolen. Zaukazali so tudi sledeči javni napis v vseh cerkvah: »Iz spoštovanja do hiše božje se gospe in gospodične naprošene, naj se ne prikažejo v cerkev z golimi vratovi in tudi ne z obleko, ki nima rokavov do komolca. Drugače oblečene so naprošente, naj se ne približajo mizi Gospodovi«. S toplimi besedami pozivljajo ženstvo k energičnemu sodelovanju pri reformi javne morale ter vzpodbujajo matere, naj odločno branijo sramežljivost svojih hčerk in jih vzgajajo k spoštovanju dostojanstva, ki ga je krščanstvo izvojevalo ženstvu.

Avstrija.

Proslava nicejskega cerkvenega zbora.

Leonova družba na Dunaju je priredila znamenito akademijo v spomin 1. vesoljnega cerkvenega zbora v Niceji (1600 letnica). Med drugim je govoril benediktinec p. Konstantin Hohenlohe »O vesoljni Cerkvi in vesoljnem miru.«

Proti pornografiji.

Zveza knjigotržcev in prodajavcev umetnij in muzikalij se je na Dunaju obrnila do razprodajavcev časopisov z naslednjim priporočilom: »Vedno bolj se poplavlja javno življenje s sramotnimi književnimi proizvodi najnižje vrste. Knjigotržci so sklenili, da se nočejo ognusiti z razširjanjem pornografskih publikacij. Vsled tega se obračajo do Centralne zveze razprodajavcev s prošnjo, naj svoje člane opomni, naj ne drže v svojih prodajalnah grdih publikacij in naj skušajo čim bolj omejiti njihovo razširjanje. Ta oklic je vrlo dobro uspel. Razprodajavci časopisov so solidarno odklonili sprejemanje in razpečevanje nesposodbnih listov in knjig. Ali se proti takim stvarim mi dovolj odločno bojujemo?

Jugoslavija.

Proslava tisočletnice.

Začetkom letošnjega oktobra so ob obilni udeležbi ljudstva blagoslovili spomenik tisočletnice hrvaškega kraljestva v Zagrebu. Spomenik obstoji iz 14 postaj križevega pota, ki so ga nabavile

hrvatske katoliške žene. Ta spomenik je živ izraz trdne vere in zgledne pobožnosti hrvatskega ljudstva.

Konkordat.

Med Sv. Stolico in vlado se vrše priprave za sklepanje *konkordata*.

Kat. tisk.

V Zagrebu so letos proslavili dne 4. oktobra god sv. Frančiška in Jeronima na ta način, da so določili ta dan kot dan za propagando *katoliškega tiska*. Uspeh je bil zelo lep.

Društvo sv. Jeronima pripravlja za leto 1926.: 1. bogat koledar »Danico«; 2. ilustrirano življenje Jezusovo, izviren spis drja Rudolfa Vimerja; 3. zbirko dalmatinskih povesti »Dalmatin«; 4. knjigo o elektriki; 5. življenjepis sv. Frančiška.

Rusija in Poljska.

Kaj bo s pravoslavno cerkvijo?

Odkar je padel na Ruskem absolutistični carizem, ki je bil glavna opora pravoslavne cerkve, ne more razkolna cerkev vzdržati boljševiškega navala, ki stremi za tem, da uniči vsako pozitivno krščanstvo. Vsled tega je pravoslavna cerkev v Rusiji v polnem razsulu.

Na Poljskem je postala pravoslavna cerkev, ki nima več nikakega centra, povsem neodvisna od Moskve in je brez vsakega stika z drugimi pravoslavnimi ločinami; torej je v pravem pomenu akafalna. Značilno je dejstvo, da so pred mesecem poslali zastopniki poljske pravoslavne cerkve do tamkajšnjega apostolskega nuncija deputacijo, ki je izjavila, da se poljski pravoslavni kristjani klanjajo sv. Očetu.

Francija.

V Franciji se je vršil 45. kongres *Zveze katoliških delavk*. Govorili so zlasti o vzgoji mladenk in o njihovem apostolskem delovanju. Zborovalke so se navduševale za borbo proti socializmu in materializmu.

Litvanija.

Duhovnik zunanji minister.

Opetovano se je že pripetilo, da so postali državni ministri katoliški duhovniki. Omenimo iz zadnje dobe mons. Seiplna, Braunsa, Korošca, Vasca, Nolensa. Tej vrsti moram dodati mons. Miccys Reïnysa, ki je postal nedavno minister za zunanje zadeve na Litvanskem. Mons. Reïnys spada med najodličnejše voditelje katoliškega gibanja na Litvanskem. Ljudstvo sledi z zanimanjem razvoju politike, ker srčno želi, da se čimprej odstranijo težkoče, ki so nastale s Sv. Stolico ozir. z apostolskim nuncijem mons. Zecchinjem.

Novi minister-duhovnik je bil profesor modroslovja na univerzi na Kansasu. Rodil se je leta 1884. Obiskoval je škofijsko semenišče v Wilni. Napravil je doktorat iz filozofije v Belgiji in spopolnil svoje študije na vseučilišču v Strassburgu. Služboval je nekaj let v pastirstvu, nato je postal gimnazijski profesor na škofijskem zavodu in končno profesor na vseučilišču.

Amerika.

V Ameriki se delajo velikanske priprave za *mednarodni evharistični kongres*, ki se bo vršil v Chicagu od 20. do 24. junija 1926. Odbor pripravlja prenočišča za 2 milijona udeležencev. Stadium največjega parka bo služil za slavnostna zborovanja. Tu bo tudi prejelo do 50.000 otrok sv. obhajilo.

Observator politicus.

Dr. J. L.

Katoličani in politika.

Večkrat se sliši in bere v listih mnenje, da katoličani greše proti svojim načelom in proti navodilom sv. Stolice, ako se udeležujejo političnega življenja. Vsak dvom v tem oziru je razpršil »socialni teden« v Neaplju ki ga je pozdravil sam sv. Oče in pri katerem je bilo navzočih prav mnogo italijanskih škofov, sploh cvet katoliške inteligence. Glede politike se je sklenila ta-le resolucija: »Da se smejo katoličani udeleževati tudi v politiki, določa že njihovo svojstvo, ker so pač »vojskujoči se katoliki«. Ta njih značaj mora prevladovati v vsaki njihovi socialni akciji, tudi v političnem udejstvovanju. Oni morajo dati najvišjim smotrom krščanske civilizacije in krščanskega življenja prednost pred vsakim le materialnim dobičkom; s temi smotri morajo spraviti v sklad tudi politični program in politično delo.«

»Osservatore Romano« z dne 11. nov. t. l. daje tem besedam naslednje pojasnilo: »Katoliška akcija ne izključuje absolutno in vedno politične akcije, čeprav se v tem pogledu omejuje po svojem bistvu in po svoji tradiciji, ker je pač izven strank in nad strankami. Izven strank je, ker triumpf njenih idealov ni navezan na afermacijo kakega določenega političnega programa. Nad strankami je, ker njeno versko in moralno bistvo mora družiti vse sile in vesti. dočim jih utegnejo le razdruževati materialni problemi, ki jih pa stranka nikakor ne more zanemariati. Vendar med enim in drugim udejstvovanjem (med katoliško in politično akcijo) so tesne vezi. Te obstojajo v najvišjih in večnih smotrih, po katerih je Bog sam uravnal vso človeško družbo in h katerim jo vodita Evangelij in Cerkev.«

Nove knjige.

Pota Marijina.

Kratka šola lepega življenja za družbenice. Spisal dr. Mirko Brumat. — Če katera je ta knjiga naša, ker nam jo je naš najagilnejši marijanski dclavec spisal na našo željo in prošnjo. Ker nam v slovenščini tako nedostaje virov za nagovore in berilo v Marijinih družbah in ker so gg.voditelji izražali želje po primernem priročniku za take prilike, smo naprosili vrlega disatelja, naj s primerno zbirko govorov odpomore tej potrebi. Rad nam je to obljubil in prevzel to nalogo. Zbor vo-

diteljev je na lanskem marijanskem kongresu v Ljubljani z velikim odobravanjem pozdravil to misel. Tu imamo pač najjasnejši dokaz, kako potrebna nam je bila taka knjiga. Hkrati pa je pisateljevo ime samo nudilo vsem gotovo poročstvo, da dobimo izpod njegovega peresa nekaj prvostvrsnega in povsem praktičnega.

Upanje, ki smo ga stavili v pisatelja in njegovo knjigo, nas ni varalo. V čast pisatelju bodi povedano, da je naše pričakovanje celo prekosil. Knjiga je po vsebini zelo pestra in nad vse praktična, vseskozi zanimivo in toplo pisana. Kritika se o njej zelo laskavo izraža (Bogoljub, Glasnik, Domoljub). Vrlo bo služila voditelju dekliskih Mar. družb in sploh vsakemu duhovniku in mladinskemu organizatorju. S koristjo jo bodo brala tudi dekleta sama. Zato sezimo po njej!

Knjiga je poleg vseh notranjih vrlin in prednosti obenem zares velikodušen dar pisateljev naši marijanski ideji. Če povem, da si je sobr. Brumat pri Osrednjem vodstvu izposodil le firmo založništva, da si je pa v resnici denar izposodil drugod in knjigo faktično sam založil, je tudi iz tega naslova evidentna naša dolžnost, da smo mu hvaležni. Skažimo se mu hvaležne s tem, da si knjigo kupimo, jo priporočamo in ji tako pomagamo do razprodaje. Tako pride sobr. pisatelj čimprej do svojega denarja, naša mladina in naše ljudstvo po do tečne dušne hrane.

Leonold Cigoj.

V. K., C. M.:

Misijonski koledar za leto 1926.

Č. sobrat! Ta prezanimivi in za versko pobudo tako koristni koledar priporočaj svojim vernikom morda tako:

Tota vita Christi crux fuit et martyrimum; et tu tibi quaeris requiem et gaudium? Erras, erras, si aliud quaeris, quam pati tribulationes; quia tota ista vita mortalis plena est miseriis et circumsignata crucibus.

(Imit II, C. XII, 7)

Páberki iz nasprotnih listov.

Strup med narod.

Liberalizem se ne zadovoljuje s tem, da seje med ljudstvo krive nauke, da sistematično napada duhovščino, ampak gre dalje: ljudsko dušo kvari s plesi, s slabimi predstavami in zlasti s slabim tiskom.

V zadnjem pogledu se je zlasti izkazalo hrvaško glasilo tržaškega društva Edinost »Istarska Riječ« v 13. številki 1925. Ta list je objavil povest »Kad se užge mlada krv...«. V tej povesti se greh hvali, in sicer polaga pisatelj zagovor greha v usta nekega duhovnika. V povesti pravi vaški du-

Čemu še ta koledar, saj jih imamo že dovolj? Motiš se, prijatelj, če tako sodiš Drugi koledarji prinašajo pesnice, povesti, politične, gospodarske in zgodovinske razprave, podobe in kratkočasnice, Misijonski koledar pa je za nas katoličane pomembnejši, ker podaja večinoma to, kar je kristjanu najdražje, namreč verske zadeve po širnem svetu. Vodi te po vseh delih sveta in ti opiše, kako se razširja naša sv. katoliška Cerkev, ter ti tako vzbuja veselje in ljubezen do nje, ki ti ko vztrajno in požrtvovalno opravlja misijonsko in apostolsko delo. Predstavlja ti junaške misijonarje in misijonarke, ki te s svojim zgledom dramijo iz mlačnosti in te navdušujejo za misijonstvo in apostolstvo doma, med razkolniki in pagani. S koledarjem lahko dokažeš vsem klevetnikom naše vere, da so v veliki zmoti, ko trdijo, da naša vera hira in peša. Pa tudi obzorje tvojega znanja o svetu se ti širi in širi, ko stopaš v duhu iz domače okolice v veliki svet in se učiš spoznavati šege in navade drugih narodov. Tedaj se ti obudi hvaležnost, da nisi vzgojen v nevednosti in zmoti, kakor druga ljudstva, ki jim luč sv. vere še ni prisijala. Srce ti vzkipi od radosti, da si katoličan.

Slike, ki jih je v Misijonskem koledariju 80, so prikladne, da zlasti v mladini vzbude zanimanje za misijonski poklic, ali vsaj željo, podpirati misijonstvo kakorkoli. — Čitanje koledaria ti ne bo le v razvedrilo, marveč tudi v pouk in vzgojo duha in srca.

Misijonski koledar je knjiga, ki nima veliave le za eno leto, marveč se lahko hrani v domači knjižnici, da ga bodo čitali z zanimanjem še pozni rodovi.

Misijonski koledar, ki stane 4 lire, to je toliko kot liter terana, se dobi v vsakem župnišču. Če ne, se pa naroči v Ljubljani, Tabor 12.

hovnik možu-faranu: »Tebi Bog ni dal sreče, da bi mogel reči: jaz imam dete, imam kri od svoje krvi. Njo je Bog uslišal in ona ima dete svoje krvi. Mari jo zato zavidaš?« — To se pravi hvaliti prešuštvo. Še več! Duhovnik pravi, da je Bog uslišal prošnjo, ko je imela nezakonsko dete.

Ko se mož čudi, mu pravi duhovnik: »Dete?... Da ni tvoje? Pa je njeno... Zakaj jo zavidaš?... Naj bo le srečna, da ji je Bog dal to milost, Bog je pač uslišal njeno molitev in molitve svete Ane, matere Materé božje...«

Ko je »Pučki Prijatelj« po pravici zavrnil tako pisanje, je liberalni list izpod peresa g. Ernesta Radetiča v odgovoru zagovarjal prešuštvo ter dokazoval to na podlagi samega svetega pisma...

Povest končuje: »Vidiš tedaj, Tone moj, kako nepreračunljiva so božja pota. Bog sam je tako hotel in zato naj mu bo čast in hvala... Tako je govoril dobri župnik g. Martin. Sam Bog jim ga je poslal za duhovnika...«

Vsak sobrat v Istri naj stori svojo dolžnost.

Op. ur. Čujemo, da je v Istri še vedno nekaj sobratov, ki ta list celo podpirajo.

»Ist. Riječ«

u br. 21. (21./5. 25.) pisala je proti Paviću, koopeatoru u Vodnjanu: »sada dolaze k nama drukčiji svećenici, protunarodni svećenici, koji nemaju ništa slavenskoga na sebi. — — — — —«

»A Vi slobodno ostanite, što ste bili, to jest izrod«. — — — — — »Ono, što Vi činite, nije kršćanski, već poganski.«

U br. 18. (1925.)

mu pišu u dopisu »Iz Juršići«: »Medjutim gospodinu Paviću velimo: »Licemjere! Izvadi najprije brvno iz oka svojega...«, a narodu našem kažemo: »Čuvajte se od lažnijeh preroka, koji dolaze k Vama u odijelu ovčijemu, a iznutra su vuci grabljiviji!«

Proti svećeniku Mavroviću, župeuprav. u Gračišću pisala je »Ist. Riječ« u br. 18 (1925.), a proti Cirilu Poderžaju, župeuprav. u br. 15. (1925.)

U br. 16. je denuncirala »Ist. Riječ« župeupravitelja triju župa: Brest, Slum i tada Vodice, Luku Halata, još jugosl. državljana, da je dopisnik »Pučkog Prijatelja«.

»Ist. Riječ« opisuje u br. 12. (19./3. 25.), kako je neki radnik u Hietzingu kraj Beča odrezao svoj spolni ud, »da kazni svoju mladu ženu«.

»Magarac i njegov dnevnik«.

Pod tim naslovom piše »Istarska Riječ« od 16./7. 1925. br. 29 doslovno ovo:

»Naš Istranin gosp. Ante Dukić izdao je u Zagrebu knjigu pod gornjim naslovom. Uzeo si je za svog junaka magarca, koji piše svoj dnevnik. Magarac bilježi svoje boli: teške terete, ljute batine i slabu hranu. Dukić lijepo opisuje maleno istarsko selo s crkvicom, krčmom i svadjama. Opisuje svećenika kao izvrsnog narodnjaka, koji ne priznaje ni pape ni Rima, ljubaka sa seoskom curom i se ženi. Udarajući po katoličkim organizacijama ispoljuje se tendenca za starokatolički pokret. On žudi za narodnom crkvom pa se vidi u njemu blaga slavenska duša.«

»Obzor« (Zagreb) br. 123. od 8. V. 1925.

»Pismo iz Istre«:

»Govorit ću otvoreno; mislim time na rad onih zabludjelih istarskih klerikala, koji po uputama talijanskog episkopata i višeg svećenstva, hoće da sav naš narod uvedu u talijansku papinsku stran-

ku, ne videći slijepci, da time brišu sa lica zemlje 600.000 Julijskih Slavena, da time pojačaju talijansku stranku.«

»G. Milanović počeo je obilaziti sela, zajedno sa nekoliko bližih privrženika, nagovarajući seljake, da se izjasne za likvidaciju narodne slov. stranke, a! za pristup u popolare...«

»Pobeda« u Splitu i na Sušaku »Novi list« napadaju svakih 8 dana B. Milanovića: potkupljen, izdajica, Juda, prodao se, crna duša itd.

Prilog »Ist. R.« — »Mladi Istranin« piše u broju od 11. 9. 24. »Sve su vjere dobre, kad su ljudi dobri, kad imaju ljubavi prema bližnjemu.«

»Ist. Riječ« od 23. 4. 25. (br. 7.) proti »Gor. Straži« od 15. 4. 25. proti članku »Romanje v Rim« piše pod naslovom »Kaj pa Goriška nadškofija« ovo:

»To nije više kršćanski, to je već poganski, kad se siromašni svijet tjera na takve suvišne izdatke. A komu će biti korist od toga? Rimskim krčmarima i časti goričke nadbiskupije.«

Još je »Ist. Riječ« napala g. 1925. 2 puta sbr. Jakova Cecinovića, župnika u Barbanu, onda sbr. Šimu Červara, župnika u Zrenju, Ivana Gabrijele, župnika u Bersiču.

Apeliramo na vse sobrate, zlasti na istrske, da naj napnejo vse sile v to, da odpro oči tudi tisti redki duhovniki, ki še niso izpregledali, kam liberalizem pelje.

Denuncijantstvo.

Sobratje, ki berejo »Edinost«, so zapazili, da je list napadel »Mali list« in osebo sobr. V. Ščeka, ker da je list pri oblastvu denunciral nekatere častitljive duhovnike. »Edinost« pravi, da je člančič prejela iz duhovniških vrst.

Mi smo sine ira et studio pregledali »Mali list« in smo to-le ugotovili: »Mali list« pravi v dopisu iz Gorice, da se je vršil sestanek med zastopniki svobodomiselne Zveze prosvetnih društev in »Goriško Matico«, ki sta jo zastopala profesorja bogoslovja dr. Andrej Pavlica in dr. Fr. Žigon.

»Edinost« pravi, da je to grda denuncijacija. Naše stališče: 1. Ali se je sestanek dejanski vršil ali ne, to nam ni znano. Ako se ni, bi se bila notica kaj lahko preklicala. 2. Da je omenjena Zveza svobodomiselna ali, če že hočete lepšega izraza za isto stvar, versko brezbrizna, je že splošno znano. 3. Ni pa res, da bi bila navedba imen dveh bogosl. profesorjev denuncijacija. Zakaj vlada dobro ve za vse odbornike »Goriške Matice«. Saj so bila imena objavljena v Matičnem koledarju, ki je bil od vlade do pike cenzuriran!

Ako je res duhovnik poslal »Edinosti« tisto kri- vično in duhovski stan žalečo notico, moramo to obžalovati, kajti za reševanje takih sporov je kompetent naš Zbor! Tudi oba častita sobrata bi se nikakor ne smela dati izrabljati po nasprot- nih v boju zoper lastnega sobrata.

Razno.

Goriška Matica.

To poglavje je kaj žalostno. Goriško Matico je ustanovil pokojni dr. Anton Gregorčič, vodil pa je od leta 1920. do letos sobrat dr. Andrej Pavlica.

Goriška Matica je bila ustanovljena kot eminentno katoliško književno društvo, ki naj bi za Slovane v Italiji nadomestilo prej skupno celovško Mohorjevo družbo. Mi duhovniki smo se z vso ljubeznijo oklenili Maticе kakor prej Mohorjeve družbe. Na nas je ležala vsa agitacija. Da je bila Matica res katoliško društvo, nam pričajo njene knjige iz vseh let, od l. 1920. do lanskega, zlasti pa koledar.

Uvidnejši sobratje so sicer že leta 1920. opozarjali na nevarnost, ki »preti vsemu podjetju zaradi dejstva, da je Matica last zelo omejenega kroga oseb in da tako absolutno ni dana garancija, da sčasoma ne preide v popolnoma zasebne roke in morebiti celo v roke krogov, ki so vero že davno zavrgli«. Zato so ti dalekovidni sobratje že takrat govorili o potrebi, da se Matica postavi na široko podlago, ki bo izključevala, da bi kdaj prešla v roke zasebnikov; zahtevali so tudi jam-siva, da nikdar ne preide v roke ljudi ki so nam po svetovnem naziranju nasprotni.

Nekateri duhovniki so smatrali take zahteve za pretirane, ker se jim je zdelo popolnoma neverjetno, da bi to bilo sploh mogoče. Skušnja je dala prvim prav. Pred par tedni smo zvedeli, da je Narodna tiskarna, to dete duhovnikov, za katero smo delali z najvišjim idealizmom, prešla v privatne roke, istotako Narodna knjigarna in pravtako tudi zgradba Šolski dom v Križni ulici v Gorici. Pesnik Simon Gregorčič bi se od žalosti razjokal, ko bi bil sedaj med živimi!

Matica pa, ki so v njej imeli še letos sobratje absolutno moč, je prešla ne v roke zasebnikov, ampak v liberalne roke, in to po sklepu samih sobratov! Žalostna nam majka!

Dočim ni bil lani še noben liberalec solastnik Maticе, ampak z eno samo izjemo edinole sobratje, ki so jim rekli, da so pristaši stare struje, sedijo letos v odboru — glasom obvestila, ki ga je predložila Matica kvesturi — skoraj sami liberalci!

Novo dobo Maticе nam je označil prav odkrito letošnji koledar.

V naznanilu pravi odbor, da se je Matica preosnovala v književno zadrugo in nato javlja, da se je letos Matica »preorijentirala«. Preorijentacijo nam lepo opisuje »Naznanilo« samo.

Dosedaj se je naslanjala Matica na duhovnike, zdaj pa, pravi, se je »naslonila na lajike«.

Nadalje se Matica ne bo naslanjala več na verske organizacije, ampak na prosvetne organizacije. Pa nikar na katoliške ali vsaj krščanske, ampak na liberalne, ki so »Zveza prosvetnih društev« v Gorici in svobodomiseln »Prosveta« v Trstu.

Kakor je sobratom znano, odvajajo ta društva miedino od vere na različne načine: ustanavljajo teovadne in športne organizacije, o katerih bi bilo odveč, če bi hoteli razlagati njih stališče do

naše vere; sistematično prirejajo izlete ob nedeljah in zapovedanih praznikih, tako da mladina res ne more zadostiti krščanski dolžnosti; prirejajo ob nedeljah razne društvene vaje med sv. mašo. Najbolj odlozen pa je bil narodni športni dan pred Povirjem, ko so na velikonočni dan prišli iz Trsta na vse zgodaj ter igrali na žogo vse predpoldne; pa niso le oni zanemarili sv. maše, ampak so s kričavim igranjem priklicali veliko število povirske mladine, ki je tako po krivdi te liberalne organizacije oskrnila Gospodov dan.

Na te organizacije se bo Matica torej opirala. Naznanilo pravi sicer, da bo Matica širila »dober tisk moralne in vzgojne vsebine«, toda nikjer v celem koledarju ne omenja, katere morale se bodo držali, ali budistične, ali socialistične, ali Kantove. In kot nalašč so letos v svetem letu prinesli v koledarju nekaj o papežu, pa ne o rimskem, ampak o tibetanskem: slika in tekst kažeta palačo budističnega papeža in procesije, ki se mu bližajo.

Ogledjmo si nekoliko sotrudnike! Res se je Matica preorijentirala: skoro sami znani svobodomisleci sodelujejo. Odbor je poskrbel, da ne bo v koledarju priobčena niti ena slika sedanjih katoliških prosvetnih društev, ampak sama liberalna; 22 jih je. To pomenja javno agitacijo za liberalna društva proti katoliškim.

Kakor protest proti javni obsodbi našega prevzva, nadškofa se nam zdi v tem koledarju slika v spomin na »Stare grehe«.

Facit je ta-le:

1. Prva leta se je Matica opirala na duhovščino, lani na vaške trgovce, letos pa se je naslonila na lajike in na liberalne organizacije.

2. Do lani je bil koledar katoliški, letos ga gledamo, kako drvi proti brezverskemu brezdnju.

3. Matica je v popolnoma liberalnih rokah.

4. Pet let so izrabljali dobro vero duhovnikov, ki so Matico vodili in širili. Ko je bila stavba lepo utrjena, so pokazali pravo barvo in so storili, kar so tajno nameravali od vsega začetka. Qui quacerit propria, amittit communia!

5. Da bi pa vsaj za enkrat ne odbili vseh ljudi, so si izmislili novo zvijačo: za letos so izdali eno knjigo verske vsebine. Don Bosca, za prihodnje leto nameravajo izdati življenje sv. Frančiška. Pa kako? Fakultativno, to se pravi za tiste, ki to knjigo izrecno želijo, za druge pa je poskrbljeno z romani. To bo za en čas. Ko mine par let in ko umreta dva člana duhovnika, bodo popolnoma prosti in bodo to prostost gotovo tudi docela izrabili.

6. Liberalci so se že pred vojno na vse kriplje trudili, da bi proti Mohorjevi družbi ustanovili liberalno književno družbo, pa ni šlo. Po zaslugi nekaterih duhovnikov, ki menijo, da hodijo najbolj krščanska pota, so po vojni to dosegli.

Kaj nam je storiti? Škoda besedi. Na delo!

Odlikovanje Goriške Mohorjeve družbe.

Z velikim zadoščenjem naznanjamo čč. sobratom veselo vest, da je naša Mohorjeva družba prejela po posredovanju našega Prevzvišenega nadpastirja poseben apostolski blagoslov. Za nas pome-

nja to izredno odlikovanje, ki ga je sv. Čče lastnoročno podpisal, novo bodrilo za nadaljno delovanje in veselo zavest, da je naša orientacija edino prava.

Jan. Kos:

O zedinjenju cerkva.

Miiko Cepelić, tajnik škofa Strossmaierja je zabeležil sledečo opazko v hrvaškem jeziku:

Vladimir Solovijev je pisal škofu 21. septembra 1886 in mu poslal lastnoročno pisan zapisnik, ki se nanaša na zedinjenje cerkva. Ta zapisnik je bil v Djakovu natiskan samo v 10 izvodih. En izvod je bil poslan dunajskemu nunciju Serafinu Vanutelli-ju, drugi kardinalu-tajniku Rampolli v Rimu, tretji papežu Levu XIII., tri izvode je vzel Kosta Vojnović za svoje prijatelje in štirje izvodi so bili poslani Solovijevu.

Ko je bil škof prejel Solovijevo pismo, je pisal 12. oktobra nunciju Vanutelli-ju na Dunaj.

V tem pismu govori najprej o tem, da na Hrvaškem ni mogoče sklicati provincialne sinode, ki bi naj poiskala sredstev proti velikim ranam, ki razjedajo katoliško Cerkev na Hrvaškem. Med drugim je proti temu nekrščansko mišljenje bana Kuna-Hedervari-ja. Tako sinodo odklanjata tudi metropolit Mihalović, ki je pod vplivom Kuna in Madžarov, in samski škof Posilović.

Nato govori Strossmaier o vprašanju zedinjenja cerkva in omenja Solovijeva ter piše dobesedno tako:

Secunda causa, quam cum Excellentia Vestra communicandam habeo, est causa gravissima unionis ecclesiae orthodoxae cum ecclesia romano-catholica. Notum forsitan jam erit Excellentiae Vestrae Dominum Solovjev ab aliquo tempore morari Zagrabiae, ubi typis excuditur diffusus opus trium voluminum de unitate Ecclesiae. D. Solovjev et Rohicii et hiece Diacovae me visitavit. Objectum nostrorum colloquiorum utique semper semperque fuit unio ecclesiarum. Recentissime mihi submisit litteras, quas ego in decem exemplaribus typis excudi curavi. Tria harum litterarum exemplaria Excellentiae Vestrae submitto; duo forsitan Romam mitti poterunt. Solovjev anima candida, pia ac vere sancta est. Illius et multorum apud nos, quibus et ipse accedo, opinio est: consultum et unioni promovendae et propositum fore, si Sua Beatitudo, occasione sui gloriosi iubilaei de hacce unione proloqui dignaretur, eo potissimum scopo, ut inanem metum Orthodoxorum tollat, quasi, unione sancta propria eorundem auctoronomia, aut quaecumque alia iura et privilegia saeculorum usu consecrata, periclitari quoquo demum modo possint, cum verissimum et indubium sit, unione sancta hanc autonomiam, haecce iura et privilegia divinitus obsignari et nativae suae fertilitati redonari debere. Ego ipse forsitan decursu adhuc hujus anni, si vita et vires superstites fuerint, aliquid elucubrabor, quo probem: nationem slavicam, extra sinum sanctae matris ecclesiae constitutam, tunc nonnisi de providentia sua in Europa ac Asia praedestinatione certam et securam esse posse, si ceu ramus resectus ad priscam arborem suam, si ceu radius avulsus ad so-

lem suum, si ceu rivus partim aridus ad fontem suum quo ocius reversura fuerit, advehendo ea, quae praevidit hunc in finem ceu proecium quoddam evenire praepararique deberent. In hisce horrendis calamitatibus, quas quotidie fere subimus, quibusque graviores adhuc et funestiores toto fere mundo impendent, indubium est, animas candidas et vere pias divino quoddam impulsu ad unitatem tendere, utpote unicum tantorum malorum remedium. Hujus rei vivum testimonium adnecto fragmentum litterarum principissae Volkonski, quo evidens fit, in ipsa quoque ecclesia slavica orthodoxa pro unione promovenda et divinam victimam, aeternum omnis caritatis, concordiae et unitatis pretium et pignus, quotidie offerri, et preces assiduas hoc sancto fine ad Deum O. Maximum fundi.

Haec tantarum piarum et sanctarum animarum vota et desideria certe suo tempore exaudiet Deus. Ego ipse ceu peccator vix mereor, ut auroram adminus laetissimae hujusmodi diei conspiciam, ast Solovjev et principissa Volkonski et aliae animae piae et sanctae merebuntur certe, ut videant, si non lucem plenam, adminus stellam matutnam hujus laetissimae lucis, quam Pater aeternus in consolationem eorum, qui in pessimis adjunctis non desperabant, sed vires suas ad unionem promovendam impendebant, in sua tenet potestate.

Solovjev et ego condiximus, ut Romae tempore sacerdotalis iubilaei summi et gloriosissimi Pontificis nostri conveniamus, utque pro consiliis et intentionibus nostris lumen et benedictionem papalem efflagitemus. Ceterum cum summa veneratione etc.

Diakovae die 12. 8bris 1886.

Josephus Georgius
Eppus.

O izvoru družine.

Socialisti in komunisti so razširili vsepovsod nauk, da se je človeška družina v sedanih obliki šele polagoma razvila, češ, da prvotno je vladala spolna promiskuiteta. Razvoj se je izvršil baje tako: prepoved zveze med hčerami in očetem, prepoved zveze med brati in sestrami, uvedba režma materine avtoritete, uvedba očetove avtoritete na podlagi množestva in navsezadnje tudi zakona med enim možem in eno ženo. To teorijo razvijajo korifeji socializma: Engels (O izvoru družine) in Bebel (Žena in socializem). Ta socialistična teorija je že davno ovržena. Etnolog Wilhelm Wundt trdi: »Poedini zakon monogamije (enoženski) srečamo v navadah primitivnih ljudstev, kar dokazuje, da je človek prešel s to navado iz stanja narave v stanje kulture.« Drugi etnolog R. H. Lovier piše v knjigi Primitivna družba (London 1920.): »V nobencem kraju sveta ne najdemo seksualnega komunizma. Kar se navaja v dokaz, da je bil v prejšnjih časih običajen, moramo odkloniti, ker so dokazi nezadostni. Na Dunaju je nedavno znameniti etnolog p. Schmid imel na tamošnjem vseučilišču predavanje o razmerah med primitivnimi narodi, ki žive na Ognjeni zemlji, v Severni in Južni Aziji in v Stari Kaliforniji. Iz dejstev je dokazal, da je enoženski zakon najstarejša in najprimitivnejša oblika, ki jo najdemo v

človeštvu. Družina ni proizvod države, temveč je bivala pred državo.

Na podlag zgledeov s Ceylona, Himalaje, Tibeta in Indije je dokazal, da so pojavi mnogomoštva le znak propada družine.

Duhovnik in zadružništvo.

V resnici, tudi mi duhovniki se zelo razlikujemo drug od drugega. »omnis generis mus. corum« smo. Gledé zadružništva n. pr. so nekateri tako tankovestni, da odklanjajo sploh vsako sodelovanje, ker to menda prepoveduje Can. 139. C. I. C. Bog naj sodi, ali delajo to iz sv. pokorščine ali le iz lagodnosti. Drugi zopet sodelujejo z naimirnejšo vestjo pri tržaški Zadružni zvezi, katere predsednik je na občnem zboru slovesno zatrdil, da oni zastopajo le zgolj gospodarske koristi ljudstva in da se zato ne ozirajo na svetovno prepričanje voditeljev zadrug. »V naši Zvezi,« tako je izjavil, »imamo tako zvane liberalne in klerikalne, komunistične in fašistovske zadruge.« Ta program je v resnici tako idealen, da mora vsakega »vestnega« duhovnika navdušiti! Kaj ne?!

Poglejmo, kaj pravijo cerkvene postave, n. pr. Can. 142: Prohibentur clerici per se vel per alios negotiationem aut mercaturam exercere sive in propriam sive in *aliorum utilitatem*.

Moje mnenje je, da se smemo tudi duhovniki baviti z gospodarskimi ustanovami le, če imamo pri tem *poleg gospodarskega še kak višji cilj*. Zato za duhovnika ni mesta pri organizaciji, ki zastopa indiferentno gospodarsko stališče v zadružništvu. Sapienti sat!

Torej vsi sobratje, tisti, ki ste proti vsakemu sodelovanju pri naših zadrugah, in tisti, ki ste morda predaleč zašli v stran, blagovolite premisliti te besede in bodite prijatelji jasnosti ne samo v teoriji, ampak tudi v praksi.

Duhovnik zadrugar.

Posvetitev nove cerkve.

Dne 22. 10. 1925 je Prezvizišeni posvetil cerkev v Opatjemselu.

Dodatek k osebnim vestem.

Dne 2. septembra 1925 je umrl v Vidmu ob Savi Blaž Bandel. — Leopold Cigoj je imenovan za kaplana pri Sv. Roku, poleg tega je sprejel službo prefekta v malem semenišču. — Ivan Culot, kaplan pri Sv. Ignaciju, prevzame obenem posle II. prefekta v istem semenišču. — Valentin Knavs se preseli iz Logov v Temnico, vikarijat Logje oskrbuje excurr. Ivan Štolfa. — Evgenij Ermacora gre iz Pieris-a v Strassoldo kot župnijski upravitelj, vikarijat Pieris pa oskrbuje excurr. Marij Trampus. — Angel Cargo, vikar v Sovodnjah, je stopil v stalni pokoj. Sovodnje pa oskrbuje excurr. France Švara. — Ivan Vadjal, bivši v kar v Orehku pri Postojni, je imenovan za župn. upravitelja na Slapu pri Vipavi.

Župnijski izpit sta končala: Alojzij Lojk in Evgenij Ermacora. I. del so srečno dovršili Ludovik Likar, Ivan Scmič, Franc Ulian in Ivan Žagar. — Izpiti so bili od 27.—30. oktobra v škofijskem dvorcu v Gorici.

Blagajnikova listnica.

Za leto 1924. je plačalo udnino in naročnino 29 sobratov, za leto 1925. pa 71. Tako se ni čuditi, ako ima naš »Zbornik« pri tiskarni dolgove. Dekanati Idrija, Vipava in Postojna so napravili svojo dolžnost v polni meri, nekateri drugi le na polovico, nekateri pa so jo docela zancemarili. Zato prosim čč. sobrate naj pri konferencah zbirajo udnino za Zbor in naročnino za »Zbornik«. Res je, da mnogim ni lahko položiti 25 lir v ta namen, ker je njihovo gmotno stanje jako slabo. Toda tu gre za našo prav perečo stvar. »Zbornik« nam je nujno potreben. Zato ne smemo dopustiti, da bi nam shiral. Kdor ne more naenkrat plačati cele naročnine, naj stori to v dveh ali treh obrokih. Preč. gg. dekani so naprošeni, da nabrano naročnino pošljejo ali mení, ali pa »Zbornikovemu« upravitelju V. Ščeku.

Če je kateri sobrat v takih gmotnih stiskah, da nikakor ne more plačati »Zbornika«, naj to sporoči na moj naslov, da prinesem njegovo zadevo pred sejo Zborovega odbora, kajti mi vsi zelo želimo, da dobi vsak sobrat v roke naše stanovsko glasilo.

*Mons. Anton Berlot, blagajnik
stolni kanonik*

Gorica. Via Dreossi 16.

Upraviteljeva listnica.

S to številko sem sprejel upravo »Zbornika«. Skušal bom upravo tako voditi, da bom pokrtil lanski primanjkljaj, da bo list izhajal v večjem obsegu in da bom, če Bog da, sklenil svoje prvo poslovno leto z aktivno bilanco. Pri tem bom skušal znižati letno naročnino od 25 na 20 lir. Primanjkljaj bom kril z oglasnino. Obljubljam, da bodo v letu 1926. imeli sobratje prvi dan vsakega meseca list na mizi. Zidam namreč na besedo urednikovo, da bo uredniško gradivo za »Zbornik« pravočasno v tiskarni. Da bodo naročniki svojo dolžnost storili, bom poskrbel tako: naročnino za l. 1926. bom iztirjal v dveh obrokih po 10 lir. Z reveži bom imel potrpljenje, resnične nemarneže pa bom del v listnico uprave. — Sobratje, ne dajte, da bi zamrl »Zbornik«, ki je edina vez slovenske in hrvatske duhovščine od Zadra do Triglava!

Obenem se obračam do sobratov s prošnjo, naj mi pomagajo pri pridobivanju oglasov. Na platnicah vidite še nekaj praznih okvirčkov, ki čakajo inseratov. Sporočite mi ime tvrdke, pri kateri ste Vi sami zase ali za cerkev kaj več naročili. Tvrdke, ki od nas služijo, naj tudi v našem listu oglašajo!

Gorica, 1. novembra 1925.

Virgilij Šček.

Izdajatelj: Zbor svečnikov sv. Pavla.

Tiskarna: Zadružna tiskarna v Gorici.

Odgovorni urednik: Stanko Stanič, kurat v Podgori.

Vse dopise pošiljate na naslov:

**Dr. Mirko Brumat, stolni vikar
Gorica, Corte S' Illario 7**

Brata Abuja - Gorica

ulica sv. Antona 4

Zaloga vipavskih, briskih
- - - in istrskih vin. - - -

Zdravnik

Dr. France Jakončič

Gorica - Gosposka ulica št. 6

sprejema za notranje bolezni od 9-11, 3-4

Dobro znana gostilna

„PRI MAKSU“

Izborna vino!

Terezija Petrovčič.

Na razpolago

Na razpolago

Naša
zavarovalnica

L'Union

se nahaja v Gorici
ulica Barzellini 2.

A. RAVNIK.

Urarnica in zlatarnica

L. BRAUNIZER

Gorica, Travnik 24. - Galanterije.

Andrej Mavrič

Gorica, Gosposka ulica št. 3

Bogata izbira domačega in inozem-
skega sukna. - Velika izbira kožuhovin.
Lastna krojačnica, moške in ženskih - -
oblek.

Na razpolago

Na razpolago

Na razpolago

Na razpolago

**Katoliška knjigarna
in devocionalnica -**
v Gorici - Gosposka ulica št. 2.

TEOD. HRIBAR

Največja izbira najfinejšega in
priprostelega blaga za obleke. -

Na razpolago

Zadružna tiskarna

Gorica - Vrh Placute 18

Ali vršite zanjo propagando?

Ivan Temil - Gorica

Via Carducci 6 (prej Gosposka ul.)

Odlikovana brusilnica na električni
pogon. Nožarski predmeti, dišave itd.
Podružnica: Corso G. Verdi št. 40.

*Ali sme duhovnik sodelovati pri
indiferentnem združništvu proti
krščanskemu ? - - - - -*

Ivan Kacin - Gorica

Piazza Tommaseo 29 (Placuta)

Tovarna orgel, harmonijev in glasovirjev. -
Uglašuje, prenavlja, popravlja vse te instru-
mente. Jamstvo! Zahtevajte cenik. Prodaja
se tudi na obroke!

Na razpolago

Zobozdravnik

Dr. LOJZ KRAIGHER

specialist za bolezni v ustih in na zobeh
sprejema

v Gorici, na Travniku šte. 20.

Na razpolago

Na razpolago

Svečarna

K. T. D. v Gorici

Via Carducci 4 (prej Gosposka ulica)